

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 307

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

JUOZAS SVAISTAS

Autobiografinis bandymas

1. Vaikystė

Pradedu nuo to momento, kada atsime-
nu. Buvau gal penkerių, o gal ir mažiau
metų. Tiesa, dėl geneologijos. Nei herbo
nei titulų mes neturėjom. Nei vieno gar-
saus protėvio mūsų giminėj neatsimenu,
nebent Adomas ir Ieva. Mūsų eroj galėjo
pasitaikyti tik čigonas. Visada jų būriai
stovyklaudavo apie mus. Kodėl čigonas?
Iš penkių gyvų likusių vaikų (gimdyta bu-
vo apie dešimt) tik vienas šviesiaplaukis
ir mėlynakis. Visi kiti juodi ir tamsūs, kaip
tikrieji čigonai. Tasai blondinas tai Anta-
nas. Ir motina tikra čigonė, juodais tan-
kais plaukais. Tie plaukai, lyg nešulys
koks užkrautas, taip rodos ir nusverdavo
jos galvą į šalis. Tėvas tikras šiaurietis ir
tipiškas lietuvis: šviesiaplaukis, mėlynom
akim, pailgo veido, ryškaus sausoko profi-
lio.

Gimiau Rokiškio mieste. Taip visose
metrikose pažymėta. Tai ne visai tikslu: ne
pačiame mieste, bet nelabai toli nuo jo vi-
durkio. Miestas tik ten, kur gyvena žydai,
ponai ir visoki caro pareigūnai. Toliauėjo
ulyčios — Kamaju, Pandėlio, Jurzdiko. Aš
gimiau toje vietoje, kur baigiasi žydų gy-
venvietės ir prasideda tikrieji ūkininkai.
Tai Kamaju ulyčia, arba kaimas. Garsi ta
ulyčia, tik iš kito galo — mušėikos ir gir-
tuokliai.

Mes trobelninkai ir mūsų lūšna palaukėj,
vadinamoj daržovietėj. Taigi, turėjom dar-
žų kelių šimtų ketvirtainių metrų. Iš gyvu-
lių — ožka, nuskurdęs paršas, amžinai al-
kanas, žviegiantis, ir apie dešimt vištų su
gaidžiu.

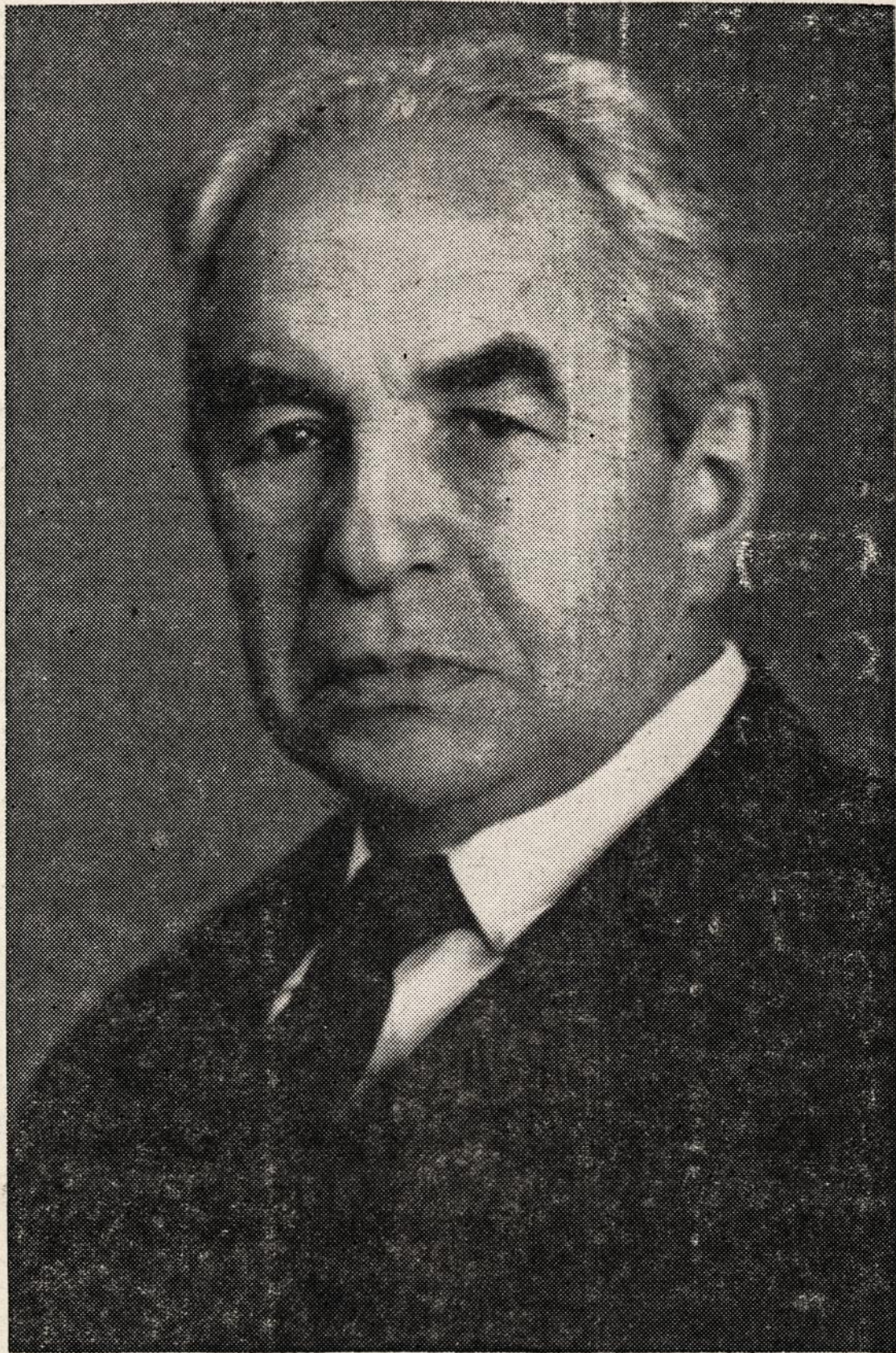
Kai atsimeinu savo trobelę, visada mano
dvasioj baisiausia nykuma ir tuštuma. Nei
medžio, nei žalumos. Tik iš vienos pusės
ūkiški kaimiečių trobesiai — klojimai,
daržinės, gurbai ir pirtys. Iš visų kitų pu-
sių, kiek tik akys mato, — lygūs begaliniai
laukai. Vienintelė pramoga — traukinys.
Kažkur horizonte, visai nematomas. Tik
skardžiai suspiegia jo švilpukas ir pasi-
driekia padangėj dūmų kuduliai. Iš kur jis
ateina ir kur nueina — visada pasilieka
sunkus ilgesys dūšioj ir suaitrinta širdis.
Tokios skaudžios svajonės, kad yra kaž-
kur kitas pasaulis, daug gražesnis, laimin-
gesnis. Ar pateksiu kada nors ten, kaip tie
išrinktieji, kurie dabar važinėja sau?

Tėvas stalius ir dailidė. Gerai dirba žy-
dams baldus ir tvirtai stato ūkininkų tro-
bas. Uždirba nedaug, nes darbas pigus. Na-
muose nemėgsta dirbti, daugiausia nuoša-
liai. Geriau pavalgo ir pasižmonėja po kai-
mus. Savaitėmis laukdavom jo pareinan-
čio. Motina irgi dirba dėl kruopelės sviesto
vaikams, dėl marškinėlių ir suknelių. Dau-
giausia skalbia žydų skalbinius, žiemą ver-
pia ūkininkams linus, vilnas.

Dažnai ji išeina į miestą ar į kaimą. Iš-
eidama užrakina mus tris. Aš vyresnysis ir
turiu prižiūrėti kitus du brolius. Jeigu man
penkeri metai, tai antrajam, Antanui, tre-
ji, o trečiajam, Kastuliui, tik vieneri. Vis
dviem metais žemiau ar aukščiau. Seserys
(dvi) atsirado daug vėliau.

Vos tik mama dingdavo už trobos kam-
po, tuojau prasidėdavo vaidinimai ir kon-
certas. Nei autoriteto, nei vyresniškumo
broliai man nepripažino. Tad kaip juos su-
valdyti? Dažniausiai apkuldavau arba ge-

JUOZAS SVAISTAS —
BALCIŪNAS susilaukė
pensininko amžiaus. Š.
m. kovo 18 d. jam su-
kanka 65 metai.

rokai papešdavau už plaukų. Tada verks-
mas. Ne toks verksmas, koks bliovimas ir
grasinimas: "Pasakysiu mamai". Grasi-
mas veiksmingas — tikrai gausiu lupti. Iš
praktikos broliai žinojo. Tada ir aš prade-
du rekti, tyčia, pamėgdžiodamas ir užrėk-
damas brolius. O laisvė rekti nevaržoma:
niekas nei išgirs, nei ateis maldyti. Visos
kitos trobos tolokai nuo mūsų.

Paprastai baigdavosi tuo, kad visi išsi-
verkę, pavargę sukniubdavom. Sumigda-
vom kaip kuriam pasitaikydavo — ant
suolo, asloje (grindų nebūdavo), ar prie
lango susirietę. Mama grįžusi taip ir ras-
davo. Tuoju barti mane: kodėl aš miegu?
kodėl brolių neprižiūriu? kodėl Kastulis
aslų ir purvinas? kodėl nepaguldėtas love-
lėn? Kodėl Antano snukis paišinas, matyt,
vėl anglių priėdęs (mėgdavo jis graužti)?
Besibarant ir broliai nubusdavo. Vėl verks-
mas. Verkdamas, varliokai, su ašarom, nuo-
širdžiai: "Mama, Juzė mušėsi ir už plaukų
pešė..."

Motinai per daug jau pasiliejęsi tulžis:
"Ak tu, raganos vaikel! Nei valandėlės ge-
ruoju. Išeik truputį ir namuose ermyde-
ris..." Ir bevanojanti mane: arba plaštaka
ant greitųjų, arba išsitraukusi iš šluotos
beržinę rykštę. Broliai tuojau nustoja ver-
kę, net šypsenos jų veiduose. Ne tiek man
skauda, kiek apmaudas ima. Jaučiu, kad
kaupiasi didelis didelis skausmas ir skriau-
da. Dėl Antano tiek to, bet Kastulis roplys
tebėra. Aš turiu jį nešioti, vaikščioti pra-
tinti, tempdamas atatupstas. Kiek man
džiaugsmo ir vaikystės dienų jisai suėda.
Kiti mano metų vaikai palaidi laksto, žai-
džia, o aš vis pririštas ir pririštas, kaip šu-
nelis prie savo būdos. Ir tik dėl jo. Po to-
kios egzekucijos būtinai įsispraudžiu ku-

riame nors kampely ir verkiu tyliai, grau-
džiai. Nei valgyti benorių, nei ką nors ma-
tyti.

Labai trokšdavau tada, kad Kastulis nu-
mirtų, kaip Tekliutė, Petriukas. Apie juos
tik iš mamos girdėdavau. Toks mažas, be
nuodėmės — eis stačiai į dangų. Amžinai
užsimerks jo akys, nupraus švariai, apvilks
ilga balta suknele, perjuos mėlynu kasp-
nu su brindom ir — bus tikras angelėlis.
Danguje jis gyvens gražiai, o man be jo
irgi bus linksma. "O jeigu aš numirčiau?"
— pašokdavo ir tokia mintis. "Ne, nenor-
riu!" — tuojau pasipurtindavo visa mano
būtybė.

Vieną kartą tėvas vis dėlto išklaušė ma-
no maldavimo ir padarė ratukus. Pigu ir
labai paprastą konstrukciją. Didoka dėžė
nuo muilo, pora skersinių lotelių apačioj
— ašys ir keturios ripkos, nupiautos nuo
apvalių apvalaus rasto. Dabar jau ir aš
palaidėsnis: Kastulis ratukuose, Antanas
stumia, o aš traukiu ir — dardam į kaimą.
Tuoju įsijungiam į vaikų būrį. Smagu pa-
lakstyti "arkliais", tempiant vadžias ir lai-
kant botagą rankoje. Arba vėl — paleisti
traukinį pačiu viduriu kaimo. Keliese bė-
gam, pustydami šiltas smiltis basom ko-
jom. Tamsios smiltys, kai debesys, kyla į
viršų ir mus apkloja. Smilčių tiršta, nely-
ginant kaip miltų klodas, kai sudžiūsta
purvas ir sumala kelią ratais. Smiltys
minkštos, švelnios, maloniai glosto kojas.

Ateina ruduo, šalnos sukausto purvą, jo
raukšlėse atsiranda palši ledeliai, tada pa-
sibaigia ir mūsų linksmybės. Nes kurgi mes
eisim basi ir su multino suknelėm. Nagines
ir kelnaites gaudavom tik tada, kai pradė-
davom ganyti. Zulinamės troboje ir daž-

(Tąsa 2-me psl.)

Autobiografinis bandymas

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

nai subedam nosis į lango stiklus. O ką ten pamatysi, kai visur rūkai ir alkanos varnos kranksi.

Vakarais smagiau troboj. Tada pakuriamas pečiukas. Didelis, nestoras, ketyvirtainiškas mūras beveik per vidurį trobos. Kūrenimo anga žemai, apačioje. Kursto mama prieidama ir mes pakaišiojam žabus, pritupe ratu. Mama draudžia mums ir vis liepia toliau nuo ugnies. Bet kaip čia susilaikysi, kada taip įdomu. Visokiais balsais ir visokiomis spalvomis naikinamos alkšnių, juodalkšnių, beržų ir eglių šakos. Čia zyzia ir melsva pasipilia liepsnelė, kaip iš purkštuvo, čia treska ir šaudo didelėm kibirkštim, kai raketos, čia vėl šnypščia gyvatės balsu ir garai pasirodo. O maoniausia, kad šilta ir šviesu. Toliau troboj patamsiai ir haugūs šešėliai šokinėja. Lyg mirusiųjų vėlės susibėgusios. Nuostabus darnumas ar sutartinė: plazda, silpnėja liepsnos pečiuke, ir šešėliai vis arčiau ir arčiau, lėtindami judesius. Vos tik žabus pakaišios, liepsnos padidėja, šešėliai bematant nubėga ligi langų ir rodos išlenda pro juos. Kol pečiukas kūrenamas, gazelio nedega: žibalas brangus. Visa, kas perkama, labai branginama ir taupoma.

Kartą, tupėdamas prie pečiuko, sumaniau atkeršyti Antanui. Jis staiga pašoko ir matyt labai spaudžiamas skubiai ieškojo kibiro užpečkyje. Šalčių metu laukan neidavom. Turėjom savo kibirą, nelyginant kaip kaliniai kamerose. Kad Antanui dar tamsiau būtų, aš prišokau prie pečiuko angos ir prisispaudžiau pilvu. Tikras buvau, kad jis, nespėdamas surasti kibiro, prileis asloje. Tada būtinai pirtis. Teks ir man, bet jam pirma. Visai nepasijutau, kai aš tapau liepsnos apimtas. Labai lengvai vlegė multininė mano suknėlė. Motina, bepoteriaudama ir pavargusi, snaudulio suintą, buvo nuvirtusi lovoj. Turbūt, aš baisiai suklykiau, kad ji netrukus pribėgo ir savimi apgaubė mane.

Rodos, neilgai degiau, o pilve išvirto gyvos mėsos. Vis bijojau, kad jau žarnos lenda ir bus man galas. Daug vargo ir nemaža rūpesčių sudariau motinai. Ilgai gulėjau. Gydė kanapininiais, sėmenininiais aliejais ir kitokiais tepalais. Išgijau ir tada tik supratau, kas tai yra ugnis ir kerštas. Motina mokė dar: "Matai čia tave Dievulis buvo nubaudęs ir vėl leido išgyti, kad niekad daugiau nebekeršytum, o tik gera darytum kitiems". Mano motina nuostabiai buvo kartri ir atlaidi. Skriaudų turėjo nemažai, bet niekad nei keršydavo, nei ilgai pykdavo. Viską priimdavo kaip nuo Dievo. "Ką Dievulis myli, tą ir baudžia ir daugiau kryželių siunčia". Laiminga motina, toks pat ir tėvas. Jiems lengviau buvo vargti žemėj. Bet man jau nuo mažens nesuprantama buvo tokioji filosofija. Mane visą sukrėsdavo ir padarydavo gilių žaizdų sieloj. Kildavo noras priešintis ir šaukti, kad taip nefeisinga. Tik aš buyau mažas, o mano balsas dar menkesnis.

Tai buvo viena iš nelaimių. O tų nelaimių begalės lydėjo mūsų gyvenimą. Lyg kokios užmačios. Ir vis daugiausia dėl blogų ir pavydžių akių, taip motina aiškinau. Žiūrėk nei iš šio nei iš to sutinsta ožkai tešmuo ir ilgai negaunam pieno. Žviegia žviegia paršas ir — vieną rytą randa jau pastipusį. Tėvas prasikerta koja — guli. Nebėr darbininko, nebėr ir kasdieninės sočios duonos. Suplasnos vanagas padangėj, kieno vištą pagaus ar ne, o mūsų būtinai.

Dažnai ir raudonas gaidys suplasnodavo ant kraigo. Taip atsitiko, kai aš atsiradau. Tėvai laikinai buvo prisiglaudę kaimyno klojime. Ten ir aš gimiau, ant šiaudu stirtos. Nagi ir dabar: vos spėjau išgyti apdegęs, netrukus supleskėjo troba. Supleskėjo švariai, gražiai, ligi pat pamatų. Juk niekas negesino ir priemonių neturėjo. Tik vantos, kibirai ir kabliai. Vandens

Juozas Švaistas - Balčiūnas gimė Rokišky 1891 m. kovo 18 d. Tokiu būdu rytoj jam sukanka lygiai 65 metai amžiaus. Tad ilgiausių jam metų!

Švaistas pradėjo rašyti apysakas ir vaizdelius 1912 m. Pirmi jo kūriniai Šilkinė suknėlė ir Kerpių berniukštis atskira knyga buvo išleisti 1927 m. Po to pasirodė Naujan gyveniman (1928 m.), Meilės vardu (1937), Rašau sau (1947), Siela lagamine (1948), Paskutinį kartą tavęs klausiu (1948), Aukso kirvis (1952), Petras Širvokas (1952), Eldorado (1953) ir Knygnešių pėdsakai (1955).

ir to nebuvo. Mūsų šulinys dažnai išsekavo. Kaimynai subėgo, tiesa. Jie padėjo mus bakūrus išgelbėti, gyvulius, dalį rūbų, baldų ir kitokias kasdieninio gyvenimo reikmenis.

Kiekvieną naują trobą tėvas suprojektuodavo kaip pridera: du galai, gyvenamas arba kasdienis ir seklyčia. Bet niekad savo trobos neužbaigdavo. Vis svetimiems skubėdavo statyti. Gerai, jei šiaip taip suramstydavo sienas, uždengdavo stogą ir įrengdavo gyvenamą galą. Seklyčios niekad nesulaukiau ir nemačiau.

Nors ir padegėliai, bet gyventi pas kitus nepakenčiama — varginga. Niekas nemėgo tokių, kaip mes — pribuišių. Laikiniai buvo suregsta iš žabų pašiūrė. Ten susikraustė mes, ožka ir paršas. Tėvas skubėjo statyti naują trobą, kol dar vasara ir neatėjo didesni šalčiai.

Man patiko toje pašiūrėje, geriau negu troboj. Visada vėsus, gaivus oras, o naktį pro žabų tarpus mirksėdavo žvaigždės ir ilgai ilgai žiūrėdavo persikreipęs mėnulis. Kol užmigdavau, stebėdavau mėnulį ir daugiau žvaigždžių stengdavaus pagauti.

Tik vėl nelaimė. Nebeatsimenu nei kaip nei dėl ko. Pasakodavo, kad vėjas perpūtęs ir sutraukęs. Viena tik gerai atsimenu, kaip šiandien matau save gulintį pasliką ir vežiojamą ratukuose. Tikra lėlė, — nei judėsiu, nei balso. Ir kalbos dovana buvau praradęs.

Antanui buvo liepta, kad vaikytų muses nuo mano veido. Bet kur jis tau: čia pasirodo, čia vėl kaip gyvas sidabras, kažkur

ADOMAS P. JASAS

ATSIMINIMAI

*Tu šokdinai tėvų sodus, o vėjau! —
Aš vis menu, kaip vyšnioj siūbavais:
juk ten dainuodamas užaugau ir mylėjau,
žaidžiau su jaujos velniu po klevais;
juk ten, pavasario krauju sukaitęs,
(Ta šilima lig karsto man sruvens!)
bridau per žydinčias laukų atslaites,
širdim glaudžiaus prie skambančio ak-*

[mens...]

*O kaip numirti —
jei nebeglausiu juodojo skirpsto,
šermukšnio uogų neberinksiu su rudenio
[šalna
ir neberegėsiu, kaip žemuogės kelmynuose
[sirpsta
po vasaros vidudienio saulės šypsena?*

*Tu šokdinai tėvų laukus, o vėjau! —
Aš vis menu, kaip javų liūliavai:
juk ten dainuodamas užaugau ir kentėjau,
juk ten gyvi serbentai ir klevai;
juk ten mačiau, kaip paukščiai saulėn pla-*

[kas...]

*(Kas praradimo taurę tą išgers?)
Ak, nepalinks tų sodų vyšnių šakos
ant miesto parkuos žaidžiančios dukters!*

2 — NAUJENOS — CHICAGO 8 ILLINOIS
1956 M. KOVO 17 D., ŠEŠTADIENIS

dingęs. O mūsės lenda kaip pasiutusios. Ir būtinai apie akis, lūpas. Gerai, kad vokai užsimerkdavo, o nuo lūpų liežuviu stengdavaus nustumti. Liežuvį pajudindavau.

Ilgai buvau gydomas. Bet nė vieno gydytojo neatsimenu. Ar motina nepasitikėjo jais, ar jie žiūrėjo į mane kaip į nepagydomą ir buvo atsisakę gydyti. Burtininkų ir užkalbėtojų daug atsimenu. Atsimenu ir stebuklingąsias vietas. Vežiodavo mane visur, kur tik ką išganingesnio išgirdavo. Mano motina irgi garsi buvo kaip "daktarka". Ji turėjo savo vaistinę ir daugeliu kitokiu būdu gydydavo ligas. Toje vaistinėje būdavo prisirinkta įvairių įvairiausių žolių, žiedų, šaknelių ir žievių. Stovėjo ir bonkos su gyvatėmis, užpiltom spiritu, su ypatingais tokiais vabalais, vadinamais "mojavais". Ne tie pilkieji standūs karkvabaliai, bet juodi juodi, minkšti kaip vikšrai ir keliskart persmaugtu iš narvelių sudėtu kūnu. Buvo ten arako ant šaknelių, slyvmedžio ir pušų sakių, kamparo, činčibaro, lukrecijos ir juodojo deguto panosėj ir pilvui patrinti, kad baltosios dėlės greičiau pabėgtų iš vidurių. Gydė mus, bet ir svetimiems nesigailėjo nei savo vaistų nei patarimo.

Ir šit, kad ir kažin kaip buvau gydomas, o vis dėlto tapau beviltiškas ligonis. Pasikytinės motinos pastangos parengti mane elgeta — ubagėliu, kaip sakydavo.

Gyvai atsimenu. Visu pilnumu šviečia saulė. Giedra dangujė ir žemėje. Vėversiai plakasi aukštybėj. Spiečiai mūsų ir mašalų kadrilių šoka aplinkui. Motina ir aš lauke, ties statomąja troba. Aš guliu ratukuose, ji sėdi šalia ir vaiko muses su lapuota šakele. Labai gailiai pasižiūri man į akis ir švelniai, nors ir šiurkščia nuo pamuilių suaižėjusia ranka, glosto man veidą. Tokia ji graži, jauna ir graudinga. Ima vieną varioką po kito ir rodo: "Čia kapeika, čia trys, čia penkios. Taigi galėsi žinoti, jei kas tau duos. Netrukus vežiosiu aš tave prie bažnyčios".

Vis dėlto sugijau. Nežinau nei kaip nei nuo ko, kaip ir susirgęs. Pirmiausia pajudėjo rankos, vėliau kojos. Ilgiau užtruko su kalba. Kad ir pradėjau kalbėti, bet sunkiai, užsikirsdamas. Ilgiausiai neištariau švogždžiančių garsų. Jau dešimt metų turėdamas, kai lankiau pradžios mokyklą, labai sunkiai ištardavau rusų "šč". Toks žodis, kaip "ščėbėčėt" (čiulba) tiesiog papiaudavo mane. Vėliau ir šis sunkumas nukrito. Tapau visai normalus ir sveikas, kaip ir nesirgęs.

SIMANAS DAUKANTAS (brėžė)
V. Grybas — skulptorius.

Egzistencializmas ir egzistencialistai

(Paskaita skaityta Liet. Stud. Santaros akademiniame savaitgalyje, įvykusiam š.m. vasario 11-12 d.)

(Tęsinys)

Nerimas yra prieš pasirinkimus. Tai yra tas netikrumas prieš daugybę galimų kelių. Nerimas gali virsti baime, kaip tai karo, skurdo, kančios, mirties. Bet čia yra išsigimimas iš nerimo. Aš gyvenu plačioje nepažįstamoje žemėje po plačiu nepažįstamu dangum. Bet aš negaliu kitur gyventi. Savo mirtį ir likimą prisiimu taip pat kaip prisiimu savo gimimą.

Žmogaus pasmerkimas būti žmogum tegali būti palaima, o ne kokia negerovė. Morale tėra pas žmogų. Dangus ir pragaras vienodai iškreipia žmogaus tikrąjį veidą. Vienintelė moralė yra aiškumas prieš tikrovę.

6. Jean Paul Sartre

Sekdamas Heideggerį, Sartre irgi laiko žmogų visos tikrovės šaltiniu ir laisvę viso ko pagrindu. Tačiau Sartre ne tiek domisi žmogaus būkle pasaulyje kaip Heideggeris; jam pati svarbiausia problema yra laisvė. Pagal jį žmogus turi misiją išpažinti savo laisvę.

Be abejo, Sartre yra pats žymiausias egzistencialistinis filosofas. Po Antrojo Pasaulinio karo jo žvaigždė labai aukštai pakilo. Jo filosofija net pasidarė mados dalyku — su Sartre pasidarė madinga save vadinti egzistencialistu. Jean Paul Sartre, gimęs 1905 m. Prancūzijoje, kurį laiką studijavo Vokietijoje, vėliau studijas baigė Prancūzijoje, kur pasidarė filosofijos profesorium. Jis geriausiai pažįstamas iš savo dramų, kurios yra nepaprastai efektingos teatriniai. Taipgi literatūros kritikas ir gabus romano kūrėjas. Svarbiausias jo filosofinis veikalas, kuris beveik tėra jo vienintelis grynoje filosofijoje, yra Buitis ir Nebūtis.

Sartre padaro labai griežtą skirtumą tarp buities, kuri yra laisva, ir daiktų, kurie nėra laisvi, bet nebūtini. Heideggerio Dasein-Seiendes skirtumas pas Sartre virsta priešingumu tarp En soi (savyje) ir Pour soi (sau). Buitis savyje reiškia tai, kas yra duota ir nesikeičia. Tai yra daiktai, apimant vien tik plunksną, rašalą, Mont Blaną, bet taipgi Napoleono gyvenimą, tarpkarinį laikotarpį, aną kelionę praeitą vasarą, romantiską nuotykį. Buitis sau yra savęs paties nagrinėjimas — tokia buitis, kurios akivaizdoje būtina klausinėti savo būtį. Ši buitis nėra tokioje pat prasmėje kaip kėdė yra. Kai aš sakau, kad buitį sau yra, turėčiau sakyti, kad ji pasidaro, sukuria save. Kai sakau „esu filosofas“, išreiškiu „pasidarau filosofu“, dirbdamas iš dienos į dieną. Aš esu savo paties darbas, nuolatiniai kuriamas. Bet rytoj aš galiu apkaltinti save ir susinaikinti, taip sakant, at-

mesti filosofą, kuriuo vakar buvau. Todėl žmogus ir yra buitį, kuris gali abejoti savo paties buitimi. Jis yra buitį, per kurią pasaulyje apsireiškia nebūtis. Tai nereiškia nieko kito, kaip kad žmogus yra laisvas arba kas būtų tas pats: žmogus yra buitį be esybės.

Būtį klaidinga apkaltinti Sartre, kad jis visiškai subjektyvistas. Anaipso! Kad aš būčiau pastebėtas, reikalingas kitas žmogus. Kai aš regiu kitą žmogų, aš jį sušaldau jo buitį; jis pasidaro stebimas objektas. Bet jei jis žiūri į mane, tai tuomet aš esu užšaldomas savyje ir nustoju būti laisvas. Tada kitas pasidaro situacijos valdovu, situacijos, kuri man išsprūsta iš rankų. Aš esu pavergiamas. Sartre savo studijoje, pavadintoje Kitam, parodo, kad dažniausiai kitas yra priešingos lyties asmuo. Meilė yra visuomet tam tikroje rizikoje. Marceliui meilė buvo geriausias būdas kaip išvengti kito laisvės paneigimo, Sartrei meilė yra tiek pat atvira išnaudojimui, kaip ir visi kiti žmonių antykiai.

Laisvė niekuomet nėra niekas, kadangi ji sukuria būtį; ir aš neegzistuočiau, jei būčiau vienas. Bet visas supratimas, visas žmonių dialogas yra dominuoti vienas kitą. Jei aš pasiduodu būti regimas kaip daiktas iš kito žmogaus taško, tuomet aš pasijaučiu daiktu. Dažniausiai aš mėtausi tarp daikto ir laisvės. Tame vadinamame mano laisvės ir nepataisomame pastovume gamtos, mano kūno, mano praeities, aš esu tas tarpinis stovys tarp kieto ir skysto, kas fizikoje vadinama tasiu stoviu. Šis žinojimas mano tatumo, mano palinkimo pasidaryti daiktu yra vienas iš pagrindinių Sartres leitmotyvų. Sartrei buitį sau, visą laiką keičiantis ir visą laiką laisva, siekia buities savyje rimties, kuri žmogui iškyla kaip gražus pavyzdys. Bet buitį savyje žmogui nereiškia mirties minties, jam ji reiškia buities sau ir buities savyje neįmanomą jungtį. Todėl tas tikslas yra sau prieštaraujantis, nors žmogus jo ir siekia ir dėl kurio jis turi amžinai nusivilti.

Žmogus stengiasi aplenkti nevirtį. Tai jis padaro laisvės kaina. Jis pasitenkina nukritimu iki daikto stovio. Šį polinkį Sartre vadina blogu tikėjimu. Buitis sau turi nuolatinę pagundą į blogą tikėjimą.

1. Galima sutapinti save su savo praeitimi — būti tuo, kuo nesi šiandien. Galima sutapinti save su turimu titulu, kaip pavyzdžiui: žmogus jaučiasi, kad jo visa asmenybė yra išreikšta vizitine kortele, kur užrašy-

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MARCH 17, 1956

ta „Medicinos Daktaras“, „Inžinierius-Konsultantas“.

2. Galima sutapinti save su ateitimi, kurios nėra, kaip tai apsigyventi, pasistatyti namus. Jie pasislepia po tais dalykais, išduodami savo laisvę.

3. Pagaliau galima pasidaryti partijos funkcionierium; nepakeičiamu, bet neatsakingu didelės organizacijos nariu. Tai yra visiškai laisvės išdavimas ir prisiėmimas ką kiti padiktuoja.

Sartrei mirtis nėra būtina sąlyga autentiškam gyvenimui. Autentiško gyvenimo laidas yra laisvė. Kareivis užsiangažuoja ir miršta atsitiktinai ne savo laisva valia. Laisvas individas užsiangažuoja savo valia ir atsakingas už savo darbus. Jis negaili savęs; jis neatleidinėja sau savo trūkumų; jis neleidžia niekam sustabdyti jo gyvenimo eigos, kurią jis pats sau duoda.

Žmogus savo visiškai laisvėje yra visiškai atsakingas: be laisvės jis negali veikti; be atsakingumo jis negali būti moralus. Savo visiškai laisvėje žmogus atkeliauja į pasaulį, nerasdamas jame jokių sutvartų vertybių. Savo gyvenimui jis susikuria sava vertybes ir jas kuria kiekvieną momentą. Todėl egzistencializmas yra moralizmas.

Ta filosofija, kuri sugrąžina žmogui atsakomybę, kuri leidžia jam pasakyti *ne* savo ir

kitų tendencijoms ir instinktams, kuri leidžia sakyti *taip* tam, ką jis gerbia ir ko jis siekia; ta doktrina, kuri nesuteikia žmogui jokio kito būdo save sukurti, kaip tik patį save, kuri neleidžia jam savęs pateisinti jokia Dievu, jokiais kitais tikslais, tik savimi pačiu, nėra vien tik humanizmas, bet vienintelis nuoseklus humanizmas. Todėl egzistencializmas yra humanizmas.

Ta filosofija, kuri leidžia tik pačiam žmogui nustatyti daiktų esmę ir vertę bei sudaryti ne vien tik savo moralę, bet ir logiką; kuri neduoda vietos jokiems transcendentiniams išaiškinimams, nesileidžia į absurdiškumą ir neracionalumą, yra pirmoje eilėje racionali filosofija. Todėl egzistencializmas yra racionalizmas.

Sartres filosofija yra kovingame kolorite. Ji yra labai optimistiška. Jei žmogus išpažins savo laisvę savo pasirinktuose tiksluose, jis bus racionalus ir žinos galimybes. Ir jis geriau žinos kaip įgyvendinti savo tikslą. Tik laisvieji gali ką nors nuveikti. Jie nenurimsta praecities voratinkliuose, bet siekia progreso (pažinimo ir socialinėje srityje). Ypač tai ryšku socialinėje srityje, nes laisvas žmogus nenorės paneigti laisvės kitam.

(Pabaiga)

Skaitykite „N-nas“

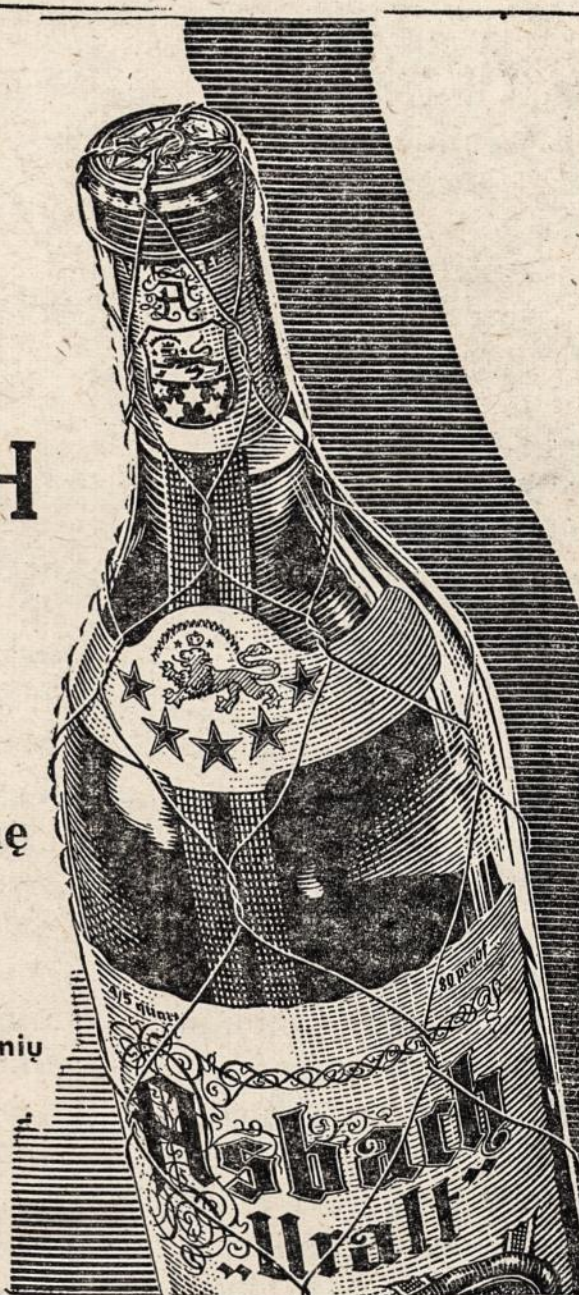
... ir visi
pasirenka

ASBACH
„URALT“,

tą garsiąją
vokišką
vynuogių degtinę

8 metų senumo—80 laipsnių

German Distilleries Ltd.
175 RIVERSIDE DRIVE, N. Y. 24

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas
prekybos įstaigą, organizuo-
damas ar padidindamas įmo-
nė ar kokį biznį, pasitark su

WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS

85-03 Wareham Place,

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

Lenkai atsako Dr. J. Girniui

(Lietuvių-lenkų santykių klausimu)

Šis straipsnis turėjo būti išspausdintas prieš porą savaičių, bet dėlėi tam tikrų priežasčių jo spausdinimas buvo suvėluotas. Red.

Praeitų metų lapkričio 12 d. "Literatūroje" (No. 289) buvo atspausdintas str. "Lietuviai pas lenkus". Jame, tarp kitko, buvo duotas kiek sutrumpintas turinys Dr. Juozo Girniaus straipsnio, pasirodžiusio Paryžiaus leidžiamo lenkų žurnalo "Kultura" spalio mėn. laidoje, pavadinto "Lenkų-lietuvių dialogo beiškant" (W poszukiwaniu dialogu polsko-litewskiego). Į tą Dr. Girniaus straipsnį praeitų metų gruodžio mėn. to žurnalo laidoje pasirodė trys redakcijai rašyti laiškai, kurių santrauka čia pateikiama. Tų laiškų autoriai yra šie:

Michał SOKOLNICKI (Ankara). Jis, polemizuodamas su Dr. G., Vilniaus klausimu į G. pastabą, kad "kiekvienas to miesto akmuo byloja apie lietuvių tautos praeitį", atsako, kad jis, būdamas lenkas, neturįs nė vieno lietuviško kraujo lašo, mano, jog šalia sostinės (t.y. Varšuvos) labiausiai lenkiški miestai esą Krokuva ir Vilnius. Tad Vilnius esąs ne tik Lietuva, bet taip pat ir Lenkija. Reikėtų, girdi, rasti tokią išeitį, kuri būtų bendra, atseit, priimtina abiem šalim. Gal toks išeities ieškojimas šandien yra lengvesnis, nes etnografija, girdi, pradeda nustoti reikšmės ir vietoj lietuvių bei lenkų Vilniuje masėmis apsigyvena kacapai. Baigdamas reiškia lenko padėką Dr. Girniui už Lietuvio balsą, galintį padėti sunkiame tiltų tarp mūsų (tautų) statymo darbe.

Tadeusz CHRUSCIEL. Jis sako, kad ir Dr. Girnius nesąs be kaltės, nes, ieškodamas lenkų-lietuvių dialogo, nenurodąs jokių naujų kelių bei sprendimų. Vazinėjasi, girdi, bendros istorijos amžiuose ir su lengva širdimi brenda į Vilniaus problemą. Netenka, sako, ieškoti bendros kalbos, jei įžangoje pradedama kalbėti apie teritorinį ginčą. Nežinia, girdi, kaip šiandien atrodo etnografinis Vilnijos žemėlapis, o kas bus po dešimties metų? Žinant sovietų metodus, galimas daiktas, kad nebebus ten nei lietuvių, nei lietuviškos kilmės žmonių. Tad ką čia bekalbėti apie istorines, moralines, etnines teises, kam iškalinėti padarytas skriaudas. Atmintis, girdi, esanti blogiausias patarėjas ieškantiems lenkų-lietuvių dialogo, ir net geriausia valia baigiasi "simpatiškais gestais".

Inż. Jan RAKOWICZ (Leicester). Jis sako, kad gražūs ir artimi mums lietuvių eilėraščiai ir Dr. Girniaus straipsnis, tilpę "Kultūros" 10-me nr., turėjo sujaudinti kiekvieną, kuris juos skaitė. Girdi, mūsų tautų religijos bendrumas ir didelis kultūrų panašumas turėtų vesti į kuo glaudžiausį abiejų šalių bendradarbiavimą. Jis

nesutikęs gyvenime lenkų, kurie nekęstų lietuvių. Tačiau pažinojęs daugelį, kurie kritiškai žiūrėję į išbujojusius nacionalistinius sąjūdžius Lietuvoje, sulygindami juos su panašiais, griežtai lenkams priešingais, sąjūdžiais Vokietijoje. Okupuotoje Varšuvoje šauliais (szaulisi) vadinami lietuvių kareiviai, girdi, buvę pabaisa ne tik žydams, bet ir lenkams. Etninės kilmės ir faktiškos tautybės, "intensyvių persekiojimų" ir santykių Vilniuje paskutiniojo karo metu klausimai esą atviri diskusijoms. Jis prisimena tą numerį žurnalo "Tygodnik Ilustrowany" iš 1905 m., kuriame buvo atspausdinta to laikotarpio Kauno miesto gyventojų surašymo statistika — ir ji parodžiusi, kad 80% gyventojų namie kalbą lenkiškai. Tačiau tie ginčijamieji klausimai esą neesminiai ir tik rodą abiejų šalių praeities klaidas. Svarbus klausimas tik Vilnius, tas Lietuvos ir didžiųjų lenkų lopšys ir nuo amžių lenkų kultūros šaltinis. Tik tikras palankumas ir visiška tolerancija, gal net ir rungtyniaujant mūsų kultūroms, esąs vienintelis kelias, kuriuo reikia eiti ieškant klausimo išsprendimo.

Gi š.m. sausio mėn. laidoje randame jau platesnius ir įdomesnius dar dviejų autorių atsiliepimus, užvardintus viena antrašte "Lenkų-lietuvių dialogas" (Dialog polsko-litewski). Kadangi juose keliama dalykai ir faktai, kurie nebuvo žinomi mūsų platesniajai visuomenei, čia pateikiamas tų straipsnių vertimas — atpasakojimas, išleidžiant nereikšmingas vietas. Šių straipsnių autoriai yra šie:

Jerzy IWANOWSKI. Jis sako: Laimingai susiklostė, kad "Kultura" nutarė atidaryti savo skiltis "Lenkų-lietuvių dialogui" (pasikalbėjimams). Geru ženklų yra tai, kad pirmas, imąs tame pasikalbėjime balsą, yra ponas Girnius, kuris yra laisvas nuo nacionalistinių prietarų, tad išmetas iš savo argumentacijos eilę specifinių argumentų, kurie dažniausiai neįneša į ginčą naujų elementų, bet tik paaštrina diskusijų klimata. Ponas Girnius yra teisus, manydamas, kad ginčas negali būti išspręstas grynai politinėje plotmėje. Mūsų ginčas, kaip ir daugis tarptautinių ginčų, gali būti sėkmingai išspręstas tik etiniu pagrindu, pasireiškiančiu abipusės pagalbos bei bendradarbiavimo veiksmais. Palankus bendradarbiavimas abipusei naudai, remiamai tikrai demokratiniu supratimu, abipusė pagarba bei palankumas turi metodškai ir taktiškai eiti į vieni kitų supratimą. Jei tarptautinėje politikoje dar tebeviešpatauja egoizmas, oportūnizmas ir pan., tai atminkime, kad mūsų tautos yra tų principų aukos ir kad negalime jų taikinti,

siekdami susitarimo, kuris turėtų ilgiam amžiams tapti pagrindu geriems kaimyniniams santykiams bei abiejų pusių naudai.

Politinėje lietuvių publicistikoje Lenkijos ir Lietuvos unija vertinama neigiamai, tuo tarpu istoriniai lenkų argumentai iškelia teigiamus unijos padarinius ir pateikia eilę abipusių naudų, išplaukiančių iš sutarties abiem sujungtom tautom. Lietuvos valstybė, galingsnė ir plotu didesnė už anuometinę Lenkiją, buvo apsupta gausių priešų. Šiaurės vakaruose kryžiuočiai dasivarydavo ligi Vilniaus, pietuose ir rytuose Vytautas kovojo su totoriais (kova ties Vorksla 1399 m.) ir prieš Maskvą. Grunvaldas buvo naudingas abiem tautom: Lietuva atgavo Žemaitiją 1411 m., Pamarys (Pomorze) grįžo Lenkijai tik 1466 m. XIII ir XIV šimtmečiuose genialieji Lietuvos valdovai, k.a. Mindaugas, Gediminas, Algirdas, Kęstutis, Jogaila, Vytautas nustūmė Lietuvos sienas iki Juodosios jūros krantų, iki Pskovo ir ties Maskva. Tad nenuostabu, kad šių dienų lietuvis, žiūrėdamas į XIV-XV šimtmečių savo valstybės žemėlapi, žavisi jos didybe ir skausmingai jaučia menką savo krašto dydį. Tačiau nereikia pamiršti, kad, sudarius uniją, karų našta lygia dalimi slėgė abi tautos ir kad būtent šis abipusis bendradarbiavimas leido amžių bėgyje išlaikyti ir išplėsti Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos galybę.

Sakoma, kad krikščionybės priėmimas iš lenkų nuslopinęs lietuvių dvasią ir valstybės kuriamųjų galių (talentų) vystymąsi. Tačiau reikia atminti, kad anų laikų aplinkybėse Lietuva galėjo taip pat patekti į pravoslavų bažnyčios įtaką, nes šitoji bažnyčia ėmė įgyti vis didesnę reikšmę dėl vyravimo rusų kalbos, kurią vartojo didesnė Lietuvos gyventojų dalis. Paskui religiją ėjo kultūrinės įtakos, kurių pasėkoje vėliau būtų vyravusi rytų kultūra. Unija ir krikščionybės priėmimas pagal vakarų apeigas nutiesė Lietuvai kelią į vakarus, įjungė ją į didžiąją Europos tautų šeimą, tautų, esančių lotynų kultūros įtakoje, besinaudojančių tos kultūros vaisiais ir dalyvaujančių jos vystyme (rutuliojime). Unija perspėjo lietuvių tautos priklausymą tai kultūrai. Dar šiandien, besilankant jos žemėse, galima pastebėti, koks artimas yra giminingumas senosios Lietuvos architektūros bei plastiškojo meno kūrinių su atgimusių Italijos bei vakarų Europos žymiaisiais kūrinių (arkikūrinių). Tie gražūs gotiški ar barokiniai bažnyčių bokštai, magnatų rezidencijų frontonai, kryžiai bei figūros pakelėse, ryškiai ir staigiai baigiasi ties rytiniais Didž. Lietuvos K-jos rubežiais (sienomis). Tai liudija, kad Kunigaikštijos siena (riba) buvo ir lotynų civilizacijos kultūrinio įtakų riba (siena).

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MARCH 17, 1956

Ponas Girnius teigia, kad lietuviai daug davę lenkams, patys už tai nieko negaudami. Neneigsu, kad Lenkija daug gavo iš Lietuvos. Pirmiausia ji gavo Jogailų dinastiją, apdovanoją išimtiniais talentais. Tačiau išimtiniais Jogailaičių dinastijos sugebėjimais viešpatuoti vienodai naudojosi tiek lenkai, tiek lietuviai. Bet ir genialiausiai tų ypatingųjų valdovų žygiai negalėjo būti realizuojami (įvykdomi), jei jie nebūtų besąlyginiai remiami pirmaujančiųjų lenkų, lietuvių ir baltgudžių sluoksnių, kurie rado bendrą kalbą vieni kitiems suprasti bendrosios valstybės naudai. Bendrų interesų (reikalų) gynimas ir ginklo brolybė pastūmėjo abiejų tautų vyraujančius visuomenės sluoksnius labiau suartėti ir privedė prie tampresnio abiejų valstybių susijungimo 18 šimt. gale. Tad nieko nuostabaus, kad tosė sąlygose tam tikras lietuvių skaičius įaugo į lenkų kultūrą ir sulenkėjo, sudarydamas naują sujungtų valstybių piliečių tipą — lenką-lietuvių — gente Lituanus, natione polonus. Atvirkščio proceso, atseit, lenkų sulietuvėjimo ir įaugimo į lietuviškąją kultūrą tame istorijos laikotarpyje nepastebime, menamai todėl, kad anų laikų lietuvių kultūra nepasižymėjo pakankamu ekspansyvumu (veržlumu). Kaip žinome, gaivalingam lietuvių kultūros atgimimui akstiną davė Tautų Pavasaris ir suteikimas valstiečiams laisvės (baudžiamos panaikinimas). Dėl to atsirado visuomenės santykiuose naujas veiksnys — priešingybė tarp lietuviškai kalbančio kaimo ir lenkiškai kalbančio dvaro. Tik tada prasideda lietuviuose senobinės liaudiškos kultūros perdirbinėjimas į intelektualinę kultūrą, ir vyrauja suprantama tendencija visus savo tautos reikalus tenkinti gimtąja lietuvių kalba. Išėjusi iš liaudies jaunoji lietuvių inteligentija karštai ėmėsi darbo savajai kultūrai atstatyti, nepalankiai nusistatydama iki tol viešpatavusiai lenkų kultūrai. Baltgudžių visuomenėje įvyko maždaug toks pat kultūrinio bei tautinio išsivadavimo procesas, pavėlavęs vos keletą dešimtmečių. Tuo būdu esame liudytojai, kaip atsidalija senieji Didž. Lietuvos K-jos gyventojai į tris grupes: lietuvius, lenkus ir baltgudžius. Viduramžiuose lietuvių kultūra, plačiausia to žodžio prasme, ribojosi liaudies sluoksniu. Inteligentas lietuvis, trokštąs šviestis arba turėti gyvenimą, išeinantį už savo šalies ribų, turėjo užmegzti santykius su Lenkija, nes Lenkija buvo tuo laiku, pro kurį kultūringasis Vakarų gyvenimas patekdavo į Lietuvą. Praplėsti savo proto akiratį bvo galima tik lenkų kultūros pagalba. Šiandien, kada lietuvių kultūra rado atitinkamą jai vietą intelektualinio pasaulio santykiuose, kada gaivalinga jos ekspansija patraukia vis daugiau D. L. K-jos piliečių, daug net ne lietuvių

(Tęsinys 5 psl.)

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

kilmės lenkų prisideda prie jos, jausdami gilų prisirišimą prie to krašto, kuriame gimė arba auklėjosi.

Be to, specifinės gyvenimo sąlygos, aplinka, gamta, tikybinės tradicijos, žmonės, su kuriais gyventa, sudarė lenkuose, gyvenančiuose istorinėje Lietuvoje, naują lenko-lietuvių tipą; kaip architektūroje barokas, renesansas arba gotika pasidavė Lietuvoje tradicinių statybos formų įtakoms, taip atsirado etninės lenkų grupės kultūros tipas. Tie tat lenkai-lietuviai rėmė atgimstantį tarp lietuvių ir baltgudžių kultūrinį judėjimą ir patys įaugo į atitinkamas kultūras. Tokie buvo: Mykolas Romeris, publicistas, dienraščio "Dziennik Wilenski" redaktorius, vėliau Kauno universiteto profesorius (ir rektorius. Vert.); Tadas Ivanauskas, zoologas, Kauno u-to profesorius; Jačinauskių šeima šiauliuose; Zubovų šeima ir daug kitų, kurių pavardžių nebepamenu.

Toliau autorius pasakoja apie baltgudžių kultūrinį bei tautinį atgimimą, savo kilmę iš ščiucino apskrities, baltgudžių apgyventos, savo studijas, atsidavimą savo gimtajam kraštui, bičiuliškus santykius su lietuvių veikėjais, k.a. Kairys, Sirutavičius, Morkūnas, Maciejūnas (gal inž. Macijauskas? Vert.) ir kt. Autoriaus esama brolio mūsų gerai žinomo zoologo prof. Tado Ivanausko, tebeprofesoriaujančio ir dabar Lietuvoje. Autorius ir antras vyresnysis brolis, minėtas prof. Tadas Ivanauskas, suartėjęs su lietuviais socialistais, jų įtakoje išmokęs lietuvių kalbą, vedęs žmoną lietuvaitę ir baigęs mokslus, persikėlė į Lietuvą profesoriauti. Anieji du likę Vilniuje, dirbę baltgudžių tautiniame judėjime. Bet visi dirbą bendram labui, nenutraukdami broliškų ryšių.

Toliau autorius sako: Visi Didž. Lietuvos Kunigaikštijos piliečiai, taigi lenkai, lietuviai ir baltgudžiai, jaučia gilų prisirišimą prie Vilniaus, to "mie-lo" miesto, miesto Gedimino, bet ir Batoro ir Mickevičiaus miesto, filaretų ir Vilniaus universiteto miesto. Visos trys etninės grupės nurodo eilę teisiųjų ir ūkinių pagrindų Vilniui valdyti; visi jų argumentai gali būti teisingi arba nepripažinti priešininko bei atmesti, bet visi jie yra tiek neseminiai, jog norint atiduoti Vilnių vienai etninei grupei, būtų nuskriaustos likusios dvi. Tačiau juk kovojame visi vienu šūkiu: dėl žmogaus laisvės, kaip tautų laisvės pagrindo. Taigi ar galime šį ginčą išspręsti taip, kad kuri nors iš šalių būtų nuskriausta? Ne, ateitis, kurią norime statyti, turi duoti laisvę kiekvienam savo žemėje, turi duoti kiekvienam lygias teises visakam, ką myli, pirmiausia jo istorinės praeities lopšiu. Vilnius turi priklaustyti visoms trimis etninėms

grupėms, turi būti lenkų-lietuvių - baltgudžių kondominiumas.

Pirmasis Pasaulinis karas ir jo pažadintas visų laisvės netekusių tautų nacionalizmas iškėlė Lietuvos nepriklausomybės šūkius ir paskatino nu-traukt istorinę D. L. Kunigaikštijos tradiciją, keliančią jaunąją, iš liaudies išėjusią, inteligentijoj baimės dėl lenkų dominavimo.

~1919 m. pradžioje, kada Sovietams buvo pavykę užimt didesnę dalį istorinės Lietuvos, o Lenkija buvo jau uždėjusi pirmuosius nepriklausomos valstybės pagrindus, žymi dalis išeivių iš Lietuvos susirinko Varšuvoje ir pradėjo pasitarimus apie savo artimesnės tėvynės likimą, dalyvaujant R.P. (rzeczypospolitos) valdžios atstovams ir būriant Valstybės Viršininkui; jo atstovu buvo Aleksandras Prystor, kuris ir informavo Pilsudskį apie pasitarimų eigą. Kontaktą su valdžia (Moračevskio, o vėliau Paderevskio kabinetais) palaikė du ministrai Ivanovskis ir Dovnarovičius. Tų susirinkimų dalyviai atstovavo istorinei Lietuvai su vilniečių persvara. Ten buvo Vytautas Abramavičius, Zigmantas Jundzilas (Jundzill), Mykolas Romeris, Bronislovas Krzyżanovskis, Vaclovas Makovskis, Jurgis Osmolovskis, Aleksandras Rožnovskis ir daugelis kitų. Buvo svarstomi rytų Europos santvarkos principai, išlaisvinus jos žemes iš bolševikų, o taip pat valdžios organizacija tose srityse (žemėse), kurias išlaisvins lenkų kariuomenė. Vyravo optimistinės nuotaikos. Pilsudskis paruošė savo gražų ir išmintingą atsišaukimą į D. L. Kunigaikštijos gyventojus. Jo vedamoji mintis buvo: drauge su Kauno atstovais pasirodyti gyventojams lenkų kariuomenei įžengiant į Vilnių. Tas lenkų-lietuvių solidarumo aktas būtų buvęs naudingas abiem kraštams ir būtų davęs gausių istorinių vaisių. Jis būtų užtikrinęs Lietuvai jos etninės teritorijos ryšį (związanie) su sostine Vilnium ir papildytų (uzupelnilby) jos teritoriją sudarant žymaus ploto visumą. Pirmiausia reikėjo gauti lietuvių sutikimą. Tuo tikslu buvo pasiųsti į Kauną derybininkai: Z. Jundzila, Mykolas Romeris ir ponas Lukovskis. Kaune įvyko susirinkimas su Lietuvos vyriausybės nariais, dalyvaujant p. prezidentui Smetonai, tačiau lenkų pasiūlymas buvo atmestas, o kitą dieną Z. Jundzilas buvo suimtas. Tuo būdu buvo praleista retai pasitaikanti proga sustabdyti įvykiams, kurie istorinės Lietuvos teritoriją suskaldė į dvi atskiras dalis su neapskaičiuojama žala abiem dalim.

Tačiau mintis užmegzti santykius su etnografinė Lietuva Pilsudskį neapleidžia. Atidarydamas Vilniaus universitetą, savo kalboje jis sako: "Taigi, tegu ši aukštoji mokykla, ku-

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 17, 1956

rių šia šiandien atidarau, sutinkamai su šios žemės tradicija niekuomet neišskvepia neapyntos nuodų, tegu niekuometneina keliais, kurie mums lenkams buvo tokie sunkūs".

1919 m. rugpiūčio 3 d., susitarus su Z. Biržiška (M. Biržiška? Vert.), anuometiniu Vilniaus laikraščio "Glos Litwy" (Lietuvos Balsas) redaktorium, buvo Pilsudskio pasiųsti į Kauną ministrai L. Wasilevskis ir majoras Kasprzyckis, kad pateiktų Lietuvos vyriausybei projektą apie sušaukimą Vilniuje bendro buvusios Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos žemių seimo. Šį pasiūlymą Lietuvos vyriausybė atmetė. 1919 m. lapkr. mėn. Pilsudskis projektavo sušaukti Vilniuje Suomijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos konferenciją Lenkų-Pabaltijo sąjungai ir bendram antibolševikiniam frontui sudaryti. Lietuva atsisakė dalyvausti šioje konferencijoje, dėl to sąjungos sudaryti nepavyko.

Lenkų-lietuvių ginčo byla pateko į Tautų Sąjungą. Atsisakius nuo plebiscito minties (dėl Sovietų protesto), Belgijos ministeris Hymans pateikė šalims projektą ginčui išspręsti kantonoliniu pagrindu. Ir šis projektas buvo iš Lietuvos pusės atmestas.

Po dviejų dienų, Lenkijos respublikai perėmus Vilnių pagal vienbalsį Vilniaus seimo (Tęsinys 11 psl.)

Anglų Kalbos Pamokos

K. KALNĖNAS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
(3-čias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.)
Duoda tremtinys prieš karą baigęs Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios.
VERTIMAI - ANKETOS - LAIŠKAI

INCOME TAKSU

patarnavimą atlieka

CHESTER KILKIS

Asmeniškai, nuosavybės arba biznio mokesčiai.

Atdara kasdien nuo 9 iki 4:30 P.M.
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 8 val. vakaro.

4125 So. Richmond St.

(įėjimas iš šono 4148 Archer Ave.)

Tel.: VIRginia 7-3030

NOW OPEN

TODDLER'S DAY NURSERY

(Non Denominational)

2442 MONTROSE AVENUE

For children aged 2 to 6.

NURSE SUPERVISION

HOT MEALS

Hours: 7:00 A. M. to 5:00 P. M.

For full information and rates

visit or phone the director:

INDEPENDENCE 3-0708

IS TOLI AR IS ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU

(MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS

Perkraustymas saugus, greitas ir

tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituanica Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

Artėja Velykos. Giminės LIETUVOJE laukia jūsų pagalbos. Jūs galite jiems pasiųsti GARANTUOTĄ SIUNTINĮ su drabužiais, avalyne, maistu arba vaistais per seniausią kanadišką eksporto firmą.

J. KAMIENSKI - JANIQUE TRADING CO.

CCHICAGO, ILL. — 2314 W. CHICAGO AVE. Tel.: BR 8-6780

BUFFALO, N. Y. — 1162 BROADWAY. Telefonas: FI 1272

Drabužius galima siųsti ir naujus ir dėvėtus. Jūsų giminėms nereikės mokėti jokių mity: viską sumoka siunčianti firma. Visų siuntinių pristatymas adresatams garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje. Pradedant 1956 metais didelė nuolaida daiktams, užsakomiems Anglijoje.

Istaiga atdara 7 dienas savaitėje nuo 10 val. ryto iki 9 val. vakaro.

NELAUKITE—

RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei nortie užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šlaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET

Telefonas CEntral 6-5268

LAMBARYS 1043

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY

PEARL ASSURANCE COMPANY

LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY

MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.

MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY

AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.

MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

LIETUVIŲ DĖMESIUI!

NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS

SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRAŠTUS.

Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

SIUNTINIAI IŠSIUNČIAMI 48 VALANDŲ BĖGYJE.

— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —

— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitių bėgyje. —

Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.

Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.

VISI SIUNTINIAI SIUNČIAMI SU JAU APMOKĖTU

MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.

SIUSKITE SIUNTINIUS GIMINĖJAMS!

Ofisas atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.

Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.

Netoli Pensylvanijos gelžkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET ST.

NEWARK, N. J.

Mitchell 2-2452

Meilės lietuviškai scenai keturiasdešimt jaunų metų

ST. MERINGIS

Petronelės Petravičiūtės Millerienės pasišventimo nepralenkta pavyzdys

Jurbarkas — scenos ir
muzikos talentų šaltinis

P. Petravičiūtė — Jurbarkė.
Nuotrauka daryta išvykstant
Amerikon.

Ten, kur Imsrė su Mituva
įteka į išdidų Nemuną, Lietu-
vos vakarų rubežių nuo seno
ženklina Jurbarkas. Neramaus
laiko būvyje, tapęs grobuoniš-
kos rusų imperijos pasienio
miesteliu, pastoviai didžiavosi
kontrabandininkais, keptais
žibais, vokiško spirito var-
tojimu, kunigaikščio Vasilči-
kovo dvaro parku, kur pavasa-
rinęse prietemose apylinkės
jaunimėlio tiek buvo saldžiai
prisibučiuota.

Nepriklausomu laikotarpiu
Jurbarkas (kuriam dėl kaimy-
nystės su prūsais gal derėtų
atsizymėti kitokiomis dorybė-
mis) lyg iš gausybės rago do-
vanojo tautai scenos bei muiz-
kos talentų rekordinį spiečių.
Juk kilimų iš Jurbarko buvo
neužmirštamąs Kastantas Glin-
skis, operos solistai Antanas ir
Stasys Sodeikai, per trumpą,
palyginęs, laiką toj pačioj ope-
ros scenoj iškilęs Vladas Bal-
trušaitis, muzikas - chorvedys
Stepas Sodeika, Kauno Operos
choro pirmaeiliai dainininkai
Antanas Šabaniauskas (šlage-
riais vėliau pagarsėjęs), Ramo-
naitis, žydų tautybės Abroma-
vičius, Šimanskis, orkestrantai
Vytautas Žilius, Benediktas Vasi-
liauskas, muzikas Juozas Ba-
naitis, trumpesnį laiką dramos
teatruose dirbusios Ona Petra-
vičiūtė ir Aleksandra Zdanavi-
čiūtė-Gustaitienė bei kiti.

Ateivių nuo Jurbarko Ame-
rikon vaikai: Marionas Rakaus-
kaitė (tapusi pirmaujančia
Kauno operos soliste), kun. Si-
monas Rakauskas, vienuolė
Anna Maria (Rakauskaitė)
kiekvienas savaip reikėsi tea-
triniame darbe.

Mylėtojų arba saviveiklinė
Amerikos lietuvių scena taip
pat gali didžiūotis keliais ga-
biais ir ištvermę rodančiais jur-
barkiečiais (Juzė Gulbinienė ir
kt.), kurių tarpe pirmaujančią
vietą tenka skirti Petronelei
Petravičiūtei - Millerienei, gy-
venimo keturiasdešimtmetį pa-

lenkusiai šviesiai aistra — tau-
tinio teatro (atbundančio, erš-
kėčių takais kloto) meilei.

Petronelės darbas ir pasi-
šventimas kitos kurios Ameri-
kos lietuvių vaidintojos nėra
pralenkta. Jis gali būti priar-
tintas tik kitos čekagietės —
Marės Dundulienės entuziaz-
mui ir nuopelnams.

Jaunutė Petronelė vyksta Amerikon

Miestelienė Petravičiūtė mer-
gaitė gyveno Vokiečių (Done-
laičio) gatvėje. Su draugėm
kopdavo piliakalnį, giedojo
bažnytiniam Jonu Pociaus
chore, vaikščiojo panemuniais,
eilėraščius deklamavo, sykį net
vaidino veikale "Katriutės gin-
tarai". Jos širdį slėgė nerimas,
nežinomo vilionė. O kai per
stereskopą žiūrėjo atsiųstų iš
Amerikos vaizdų, matė nuosta-
bius dalykus: kilimais nuklo-
tus plačius laiptus, didingas
gatves — ne tikrovę, bet pasa-
ką. Ir ji veržėsi į tą pasaką,
kuri atsiversdavo ir iš laiškų,
balandžiukais, eilėmis papuoš-
tų...

Dar 16 metų nesulaukusi, il-
gakasė Petronelė perplaukė At-
lanto vandenyną ir 1913 m. pa-
baigoj atvyko į Kewanee, Ill.,
pas broį. Bet mažame mieste-
liuke jai rodosi nuobodžiau,
negu gimtame Jurbarkė: nei
choro, nei draugių, jokio... lie-
tuviško veikimo! Dvasiai troš-
ku, širdžiai liūdna.

Sesers nerimą stebėdamas,
brolis atveža Petronelę į Čika-
gą. Ir jau 1914 m. pradžioje ją
užtinkam "Pirmyn" choro dai-
nininkių eilėse (šiam chore ji
ir šiandien tebedainuoja!). Ne-
trukus Petravičiūtė įstoja į Br.
Vargšo vadovaujamą "Drama-
tiškąjį ratelį", prie kurio aną-
syk veikė ir vaidintojams (lo-
šėjams) kursai. Br. Vargšas
prašo padeklamuoti (didelė
mada tam buvo) ir bematant
Petronelę paskiria vadovauja-
mą vaidmenį būties veikale
"Parduotoji laimė". Šiuo vaid-
meniu ir pradėdamas P. Petra-
vičiūtės Millerienės iki šiol ne-
nutraukiamas Čikagos lietuvių
tarpe sceninis reiškiamasis.

Br. Vargšas (Laucevičius)
buvo jau ligos paveiktas, jo gy-
venimas, kaip žinoma, nutrū-
ko 1916 metais. Jam režisuo-
jant, Petronelei teko suvaidinti
tik porą veikalių. Naujų bandy-
mų laikas dar buvo ateity.

Todėl, kad daug naktų nedamiegojau

— Kodėl, Petronyt, tebesi vis
jauna ir graži? — kartą juo-
kais paklausėm.

— Todėl, tur būt, kad daug,
daug naktų nedamiegojau. Kad
vargą, darbą, pinigų, sielą lie-
tuviškai scenai atidaviau, ma-
tyt, ir pasenti laiko neturėjau

Petronelė Petravičiūtė-Miller su M. Dundulienė ir Jonu Šim-
kum Marės Dundulienės veikale "Dvi Seserys".

Nuotrauka iš leidžiamo Teatro Almanacho

— gudriai šypsosi užklaustoji.
O akyse lyg liūdnumas, lyg iš-
didumas, — ne pas kiekvieną
užtinkamas žvilgsnis. (Nes ne
bet kas gali tokiais dalykais
pasigirti.)

Petronelė Petravičiūtė Mille-
rienė pačios gamtos buvo ap-
dovanota tinkamais scenos
darbui duomenimis. Ji žavėjo
graziu, sultingu balsu (gerklės
operacijos balsinės štygas kiek
pažeidė), buvo emocionaliai
lanksti, nestigo jai ir sceninio
temperamento, stipri buvo ly-
riškuose pergyvenimuose, bet
ypač ryški draminiuose įtem-
pimuose. Jos vadimenų (rolių)
kaleidoskopas ribavosi jauno-
mis moterimis: kaimietėmis, is-
toriniais personažais, kitų tau-
tybių merginomis. Jai artimi
buvo dramos, lygiai komedijos,
netgi (madingo anuomet!) far-
so žanrai. Darbe pareiginga,
visuomet laiku atvykstanti į re-
peticiją ar į vaidinimą, visada
rolę išmokusi, apgalvojusi, na-
muose (ar darbovietėje) pasi-
ruošusi. Nesvarbu, koks trum-
pas bebūtų pasiruošimo laikas,
Petronelė visada rodydavo pa-
reigingumo pavyzdį.

Į lietuvišką mylėtojų, savi-
veiklinę sceną ji atėjo anuo lai-
ku, kai dirbti bet kokį tautinį
darbą (o ypač vaidinti) buvo
laikoma garbe. Idealistiniai
nusiteikusių mūsų išeivijos
vaidinimais norėta prisidėti
prie tautinės kultūros sukle-
tėjimo, prie lietuvių sveti-
mame krašte išlaikymo.

Šalia spaudos ir knygos, sa-
viveiklos, mylėtojų (koks gra-
žus, tikslus žodis, gaila, kad jį
išstūmė "mėgėjų" terminas)
kartais dar naivus savas teat-
ras skleidė lietuviškos drama-
turgijos diegus, atidengdavo ta-
lentus, ugdė žiūrovuose scenai
meilę.

— Mane supurto, kai šian-
dien girdžiu vaidintojus kla-
siant: O kiek man, režisoriau,
mokėsi?! Tokio anais laikais
tikrai nėra buvę! — linguoja
galva Millerienė.

Didelius apartmentų namus,
daug automobilių ir kitko galė-
tų Petronelė nusipirkti už pi-
nigus, kuriuos išleido lietuviš-
kiems vaidinimams. Juk ir is-

torinius ar kitokius drabužius,
perukus ir kitką nuomodavo
ar nuosavybėn vaidintojai
pirkdavosi anuomet iš savo ki-
šenių! O kur kitokios išlai-
dos?.. Tiek tų veikalių suvaidin-
ta ir kiekvienas vis pareika-
laudavo išlaidų.

Anoji saviveiklos, scenos my-
lėtojų karta kuklų, bet pras-
mingą teatrinį darbą kėlė ne
dėl pelno. Idealo siekimais
tvirta buvo lietuviškoji Ameri-
koje išeivija.

Vaidino su visais ir visiems

Nebuvo, tur būt, lietuviškos
draugijos ar organizacijos, ku-
rios naudai ir gerovei Petrone-
lė nebūtų Chicagoje ar aplin-
kos miestuose vaidinusi. Nebu-
vo parapijinės lietuvių salės
(kur buvo scena ir kur buvo
statomi religinio ar kitokio tu-
rinio veikalai), kad ir ten ne-
vaidintų Petravičiūtė Millerie-
nė.

Ji tobulinosi vaidyboje pas
Unę Babickaitę ir pas Juozą
Vaičkų. Lankė amerikiečių vai-
dinimus, pasidarė vaidinimų
per radiją uoli klausytoja. Vis
bandė pirmyn žengti.

Su Jonu Sankūnu (talentin-
giausias lietuvis aktorius Ame-
rikoje!), su Juozu Uktveriu
"Dramatiškojo ratelio" spekta-
kliuose vaidino Br. Vargšo
"Kryžiuose", Slovakio "Min-
daugy" (Aldona), Marijos rolę
"Marijos Magdalietės" melo-
dramoj, "Gražioje Mageliotėje"
(Mageliotė), komedijose "Au-
dra giedroje", "Gyvieji numi-
rėliai" ir kt.

Marei Dundulienėi režisuo-
jant ir vaidinimus organizuo-
jant, P. Petravičiūtė rodosi "Ži-
vilėje" (Živilė), "Eglė, žalčių
karalienė" (Eglė), melodra-
mų "Iš meilės" (Sara), veika-
luose "Kerštinga meilė", "Me-
dicinos daktaras", "Žmogžū-
džiai", "Užburtas kunigaikš-
tis", "Be vardo", žemaitės ko-
medijoje "Apsiriko", veikale
"Vagis", M. Dundulienės "Dvi
seserys" ir kituose.

Su J. J. Zolp'u, jo vadovau-
jamoje Town of Lake koloni-
jos vaidintojų grupėje, Petro-
nelė vaidino veikaluose "Val-
kata", "Du broliai", "Močiutės
suokaltis", "Čigonai" ir kt.

(Nukelta į 7 psl.)

Su Une Babickaite vaidino ir gastroliavo veikale "Iš meilės".

Kleopui Jurgelioniui režisuojant, pasirodė keliuose scenos veikaluose. Veik dešimtmetį per radiją ("Naujienu" ir J. Budriko programose) atliko Makalienės rolę K. Jurgelio (vėliau Jadvygos Gricaitės) rašytame veikale "Makalų šeima". Šios programos klausėsi bene visi Čikagos gyvieji lietuviai.

Neturint po ranka programų ir rimčiau patikrinti nesugebant, tenka tik priminti, jog Petronelė Petravičiūtė Millerienė Čikagoje bei išvykose dar yra vaidinusi šiuose veikaluose: Gorkio "Ant dugno", "Genovaitė" (Genovaitė), Vargšo "Svetimas dievas", "Šventadarbiai", "Dumblynė", "Petras karėvis", Vargšo "Spastai", komedijose "Aš numiriau", "Inteligentai", "Vargšas Tadas", "Aukso dievaičiai", Gogolio "Piršlybos", "Netikėtai", "Karolio teta", "Žemės rojus", "Prašalinkit tą merginą", "Visa valdžia moterims", "Blondinė ir brunetė", dramoj "Sugrižimas" bei kituose ano meto repertuaro veikaluose.

Išvykose ji daug kartų buvo aplankiusi su spektakliais Aurora, Ill., Rockford, Ill., Waukegan, Ill., Kenosha, Wis., Milwaukee, Wis., Racine, Wis. — t.y. tas vietoves, kur rasdavosi lietuviškiems vaidinimams žiūrovų. Paskutiniaisiais metais Petronelę gavo pažinti ir Toronto, Kanadoje, lietuvių publika.

Dažnai veikalai buvo paruošiami vienam kartui. To paties veikalo 15 įvairiose vietose vaidinimai buvo rekordas! Ypač publikos mėgiama melodramą "Iš meilės" Petronelė bene buvo vaidinusi 9-10 kartų. (O tas "Žydės perkrikštės" spektaklis, — berods, iš ukrainiečių kalbos vertimas, — žiūrovams pasirodė patrauklus dar ir prieš porą metų!)

Bendradarbiavimas su svečiais, iš Lietuvos atvykėliais

Juozas Vaičkūs, Stasys Pilka ir Antanas Vanagaitis, kiekvienas jų susilaukė Petronelės talikos. Stipriausiai Petravičiūtė Millerienė, berods, pasirodė Pilkos pastatymuose.

Juozui Vaičkui režisuojant, vaidino veikaluose "Blinda, svieto lygintojas", Putino "Valdovo sūnus" ir kituose.

Su Antanu Vanagaičiu Millerienė dalyvavo jo muzikiniuose veikaluose ir komedijoje "Buridano asilas".

Stasiui Pilka Goodman Memorial teatre pirmą sykį Amerikoje statant Čiurlionienės "Aušros sūnūs" (Rožė), Vaičiūno "Tuščias pastangas" (Barbora) ir "Sudrumstą ramybę" (Danutė) dalyvavo jų spektaklių premjerose ir jų pakartojimuose.

F. Šillerio "Klastoje ir meilėje" vaidino Luizą, ištraukose iš "Otello" pasirodė Desdemonos vaidmenį. Dalyvavo ir kitų Pilkos statytų veikalų spektakliuose.

Petronelė Petravičiūtė-Miller Sakalienės vaidmenį P. Vaičiūno komedijoje "Naujieji žmonės", kuri Lietuvių Teatro vien Čikagoje buvo suvaidinta net 8 sykius.

Vėlesniais laikais pasirodė Lietuvių Teatro "Naujųjų žmonių" vaidinimuose Sakalienės-motinos vaidmenį, sėkmingai nugalėdama charakterinę rolę, kurią suvaidino 8 kartus.

Nuo deklamacijų iki nusipelnusios veikėjos — ilgas ir nelengvas kelias

Seniau Amerikoje lietuviai mėgdavo "prakalbas" — paskaitas. Po kiekvienos prakalbos sekavo deklamavimas. Petronelė eilėraščių skaitymais buvo ir pradėjusi savo Čikagoj viešuosius pasirodymus. Vėliau ji (apytikriai) buvo pasirodžiusi įvairiuose vaidmenyse bent 100 veikaluose (gal daugiau, bet tik ne mažiau). Vaidino mažiausiai 500-600 spektaklių (tačiau ši skaitlinė nėra tikra). Jokia kita Amerikos lietuvių vaidintoja tokio spektaklių skaičiaus tikrai nėra pasiekusi. Tai jau yra — tikras dalykas.

Keturiasdešimt metų — netrumpas gyvenimo kelias. Nors Petronelei jis ilgas nebuvo, nes buvo prasmingas. Ir todėl gal ir šandien ji tebėra dvasia ir kūnu jauna — likimas už darbų ir vargus, už scenai meilę paskyrė pelnytą atpildą.

Šalia jos per tuos gyvenimo metus buvo vyras — Povilas Milleris, toks pat savosios scenos ir dainos entuziastas. O gal nemenkas to žmogaus nuopelnas, kad Petronelė nepavargo ir nepalūžo?! Jie abu degė ir tebedega savajai scenai pagalba ir meile. Jie abu tiek pagalbos suteikė scenos darbuotojams, jų rūpesčiu prižiūrimi tautinio teatro veikėjų kapai, Milleriams savajai scenai niekad jėgų nepristinga. Reta pora, retas pavyzdys ir retai užtinkamas nesavanaudiškumas!

Patyrimo išdavos — jauniems patarimai

—Kas man gyvenime labai

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL
—SATURDAY, MARCH 17, 1956

šviesaus ir tikro būto, jei neturėčiau tos vaidinimų praeities? — užsimąsto Petronelė. Turiu mylimą ir mylintį mane gyvenimo dienų draugą — vyrą. Vaikų neturime. Manieji efemeriški vaikai (vis merginos ir jaunos moterys) užgeso, kai salėse buvo užgesinta šviesa. Bet tie vaidmenys lyg dar yra gyvi manyje, gal pasilieka nemirę ir skaitlingų, palyginus, (ir dar gyvųjų) žiūrovų atmintyse. O gal kai kas, ką geresnio padariau, bus kitų pasisavinta?..

Man kiekvienas scenos veiklas visuomet patrauklus, jei tik buvo nuoširdžiai, su meile statomas. Nesvarbu vaidmuo, rolė, tačiau reikia, kad scenoje būtų žiūrovus įtikinanti, juos veikianti meninė teisybė. Kiti sako, jog tai yra menas. Didelių mokslų nesu dėjusi, visą gyvenimą sunkiai esu dirbusi, tobulintis ir šviestis man daug padėjo scenoje (ir teatrui) darbas. Jis leidžia pakilti nuo smulkmenų, nuo nuobodžios kartais aplinkos. Scena žmogų kelia — ir todėl jausdavau gilų džiaugsmą scenoje bedirbdama, — prisimena Petronelė.

— Kuri rolė man yra brangiausia? Visos, nes į visas lygiai širdį dėjau.

Ir šandien tebedainuoja — tebevaidina

Petronelė Petravičiūtė Millerienė iki šiol yra "Pirmyn" choro pareiginga, repeticijų nepraleidžianti, kiekviename ope-

retės ar kitokiame vaidinime pasirodanti choro dalyvė (Anksčiau ji dainavo "Birutės" chore). Laiks nuo laiko ją matome ir kituose spektakliuose.

Jos suteikta paskola leido Lietuvių Teatrui pastatyti P. Vaičiūno "Naujuosius žmones" (rekordinio skaičiaus vaidinimų sulaukusią komediją). Petronelę matom salėje veik kiekvieno lietuviško vaidinimo ar koncerto metu. Ją tebedomina kiekvienas Čikagos lietuvių teatrinis įvykis. Ir ji niekam nepavydi. Tik skuba į talką ateiti.

Romantiškas, nuotykingas, savo veržlumu ir degimu įstabus lietuvių tautos atgimimo laikotarpis paliko mūsų tautai gražių pavyzdžių. Lietuviškoji scena, pilietiškumo šauksmo prikelta, iš mylėtojų, saviveiklinės studijos pakilo į menišką aukštumą. Tačiau anuometinė meilės liepsna, neužgęstanti susižavėjimo ugnis, pasiryžimo valia ir pasiaukojimo ištvermė ar ne gali būti ir šandien statoma išganingų kelrodžių?

Petronelė Petravičiūtė Millerienė

Tos ištvermės, nedilstančio susižavėjimo ir tyros meilės pavyzdį nūdien mums rodo švelni jurbarkietė mergaitė, 40 savo gyvenimo jaunaisiųjų metų paskirusi žaviajam scenos meno sapnui. Petronelė Petravičiūtė Millerienė savo didelę duoklę lietuvių tautai atidavė ne vien per sceną ar dainą. Bet teatrinių vaidinimų šviesoje ji atrado gyvenimo tikslą ir prasmę. Ir dėl to ji jaučiasi laiminga.

Nemažiau laimingi jaučiasi ir tie, kuriuos Petronelė savo natūraliu talentu bei pasišventimu šildė per ilgus metus. Ilgiausių ir sveikiausių metų, miela Petronele!

Vaidinai veik tik čikagiečiams. Bet Petronele Petravičiūtė Milleriene gali džiaugtis ne vien Čikagos lietuviai. Nes jinais yra pavyzdys, kuriam lygaus šandien Amerikoje neturime.

Mes mokame
Aukšta
Dividenda

MIDLAND
Savings and Loan
Association

PER 40 METU
VISU LIETUVISKU
KOLONIJU
SAUGIAUSIA IR
PELNINGIAUSIA
TAUPYMO
BENDROVE

4038 Archer Avenue Tel. LA3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

ALFONSAS GEČAS

Balandžio 8 dieną Sokolų svetainėje įvyks Pavasarinis NAUJIENŲ koncertas. Dainuos solistas Stasys Baranuskas. Programa atliks Chicago Lietuvos Vyrų Choras, kuriam vadovauja muzikas V. Baltrušaitis. Alfonsas Gečas yra Vyrų Choro dirigento asistentas.

Didžiai gerbiame Rašytojui Juozui Švaistui - Balčiūnui

Mielas mano Panevėžiet,

Štai ir 65 metai pasibėdė i duris ir užrašė du skaitmenius i Jūsų pasą... Bet, klausykite: juk negalima manyti, kad tai ženklinių senatvę. Ne, visiškai ne! Jei sieloje žmogaus glūdi šviesūs jausmai — tiesos ir meilės: meilės — to švelniausio pajutimo — kiekvienam savo artimam, kiekvienam gyviui. Tos didelės meilės, kuri Tave daro gražų ir artina prie Dievo... Jei jauti visais savo pojūčiais grožį: ausimis atskiri švelniausius garsus, akimis įregi ir atrandi tiek daug meno aplinkui, jei Tau tai suteikia pasigėrėjimo. Jei neatbūkai dar savo švenčiausiais jausmais ir neišpasakytų ilgėsiu prie savo Tėvynės... Jei neapsumanotai ir visais savo dariais pojūčiais i visą jaunatviškai reaguoji — tai negali būti vietos senatvei! Kai dvasioje esi jaunas ir stiprus — jokie amžiaus metai neprislėgs Tave.

Todėl su džiaugsmu sveikinu Sukaktuvininką! Sakau su džiaugsmu, nes žinau, kad dar tikrai esi jaunas sieloje ir nepalūžęs, tik gal daugiau patyręs ir išgyvenęs. Ką gi palinkėti?

Kas yra Tavo Sieloje jauna ir gražu, linkiu daug kūrybingos energijos, kad galėtumėi perduoti tai kitiems tokiu pat gražiai apvaldytu žodžiu, kaip ir iki šiolei pasireikšdavai. Užfiksuoti ir perduoti su tokiu pat jaunatvišku užsidegimu, kaip ir anais gerais Panevėžio laikais, kada mes, viską pametę ir drauge susisėdę už stalo, entuziastiškai graužėme uždraustos lietuviškos gramatikos linksniavimus... Taip toli nuplaukę, tačiau vis dar gražūs tie laikai!

Tad kūrkite. Rašykite daug. Kad visus savo veikalus, kaip dovaną Lietuvai, galėtumėte pats asmeniškai parvežti.

Gerbianči Jus

Janina Narutavičienė

Dr. Julia Monstavičius
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Moterų ir vaikų ligos
10748 So. Michigan Avenue
Tel.: PU 5-6766—Rez. tel.: EN 4-4979
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien. Išskyrus trečiadienius Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: aksdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus. Ofiso telef.: PROspect 8-3229 Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiktai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas. Rez.: 3241 WEST 66th PLACE Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiad. ir Šeštadienį tiktai susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEVERly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2—4 ir nuo 6—8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 ki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Rezid. tel.: STEwart 3-4511
Ofiso telef.: YARds 7-1166

DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30—8:30 val. kasdien. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL.: 2—4 po pietų ir 6—8 vakare, šeštadieniais 2—7 p.p., išskyrus sekm.

DR. A. JENKINS
PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2—4 po pietų ir 7:30—9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska
AKIU LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAİKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Šeštadieniais 12—4 val.
Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonas: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepija šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12—2:30 Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad 6—8:30. Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1—4 ir 6—8 vakaro. Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Dr. Juzė ir Dr. Kęstutis
AGLINSKAI
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2300 WEST 51st STREET
VALANDOS:
Pirm., antrad. 10-12, 2-4 ir 6-9 popiet. Ketvirtad., penktad. 2-4 ir 6-9 popiet. Šeštadieniais 10-2 val. popiet.
Tel. Ofiso: PROspect 6-1795
Rezid.: GROvehill 6-5603

Telefonai: Ofiso GROvehill 6-5395
Rezidencijos: PROspect 6-4735

DR. A. MACIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
2423 WEST 63rd STREET
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8
Šeštadienį 2-4 val. po pietų.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta

DR. CONSTANCE O'BRIIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEMlock 4-5524
Hours by appointment only

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTU GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(ėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2—4 ir 6—8. Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus. Ofiso telefonas: YARds 7-4787
Namu telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepiš viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896

Rezid.: LAFayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šešt. 2-6 val. popiet. išskyrus šeštad.

Telefonai: ofiso CLIFFside 4-0253

Rezidencijos: GROvehill 6-8876

DR. A. Z. ŠAULYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4645 S. ASHLAND AVE. (kamb. 211)
Pirm., Antr., Ktv. ir Penktad. 6:30—8:30 val. vak. Šeštadienį 2—4 v. p. p.

DR. VYT. TAURAS
TUPČIAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St. (antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro antrad., treč. ir penkt. 6-9 v. v. ir šeštad. 2-4 val. po pietų

DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
CHIRURGINĖS LIGOS
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telef.: PROspect 6-8484
Val.: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.

DR. J. VAITAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak. Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaškevičiūtė
(VAŠKEVIČIŪTĖ)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1—3 popiet ir nuo 6—8 val. vakaro; šeštad. 1—4 popiet, trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų. Sekmadieniais uždaryta.

DR. BRUNO J. ZUBRICK'AS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2—4 po pietų ir 7—9 vak. trečiad. ir sekmad. pagal susitarimą
Telefonas: HEMlock 4-7899
Namu tel.: Hilltop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai-Protezai, Med. Bandažai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

CHICAGOS ŠVARIASIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, O. D.
tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Telefonas: YARds 7-7381
Priima: Vakarais nuo 6 ir 9 val. Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų. Treč. ir sekmad. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829

Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2. Šeštadieniais 10—2 val. po pietų.

Dr. Kazimieras MICHEL

Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro. Tikrinu klausą ir pagelbėju neprigirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daromų su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiama i mokyklos vaikus.

VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta
4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1372

Padėkime artimiesiems Lietuvoje ir Sibire

Priimame žodžiu ir raštu pilnai apmokėtus medžiagų, avalynės, maisto ir vaistų užsakymus, parinktus iš katalogų, išvalome ir persiunčiame variotus drabužius i Lietuvą, SSSR teritorijas ir visą Europą. Turime didelį patyrimą visame Amerikos žemyne. Garantuojame 100%.

Siuntinius išsiunčiame kasdien. Lietuviškas ir sąžiningas patarnavimas.

Dirbame 6 dienas savaitėje: 8:30—6:30 val.

PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 West 26th Street
Chicago 23, Ill.
CRawford 7-2126
(Skelb.)

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

Persiuntimai i Lietuvą
ATDARA NUO PIRMAD. IKI PENKTADIENIO
9:00 ryto iki 4:30 po pietų.
Siuntiniai priimami
TIKTAI SUSITARUS.
Pirm atvykstant telefonuikit dėl susitarimo.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE STREET
CHICAGO 4
Tel.: WAbash 2-9354

Senujų hetitų istorijos bruožai

Plotas, kurį užima šiandieninė Turkija, senų senovėje buvo apgyventas hetitų. Prieš 75 metus tų žmonių tik vardas tebuvo žinomas, bet dabartiniu metu yra surinkta ir daugiau žinių. Iš paliktų raštų ir skulptūros liekanų pačioje Mažojoje Azijoje bei paminklų Egipte galima spręsti, kad hetitai buvo ne tauta, bet tautų mišinys. Sakoma, kad hetitai buvę viena iš nuostabiausių to meto politinių apraiškų. 16 amžiuje prieš Kristų jie buvę labai galingi: nukariavę Babiloniją, kovoje su Egiptu kaip lygūs su lygiais ir net davę jiems karalienę.

Archeologai ir kalbininkai jau yra atidengę nemaža medžiagos, liečiančios šių senovės žmonių karalius, valdžią, karus, kalbą ir raštą. Šio rašinio tikslas yra panagrinėti keletą mane jau seniai stebinančių vardų.

Sakoma, kad hetitų nejungusi viena bendra kalba. Randamos net 8 kalbų liekanos, iš kurių 4, manoma, buvusios gana paplitusios. Bendro rašto

pasigendama. Naudota viokie rašmenys ir rašyta, kur tik tai papuolė: ant akmenų, paminklų ir kitur. Daugiausia naudota ieroglifai ir kyliaraštis.

Campbell'io veikalo "The Hittites" antram tome yra štai kaip parašyta:

"... Suma, king of Cinucal, who is a Shema of the Chanochites, but while the Arimai, Kundurai, Huilai, Singurial give Horum, Gedor, Joel and Zochar their rulers Bisirain, Zarisu, Aspastatauk and Sirasu, do not stand in any necessary genealogical relation to them". (Atsiprašau skaitytojo, kad nepasižymėjau puslapio).

Skaitytojas be abejonės pastebėjo, kad tenai, tarpe tų karalių vardų, yra lietuviškas posakis: "Aš pastatau". Primena lietuvišką patarlę: "Aš nemo ku nei rašyt, nei skaityt, o žada mane karaliu pastatyt". "K" raidės prikerimas išaiškinamas šitaip: Hetitų raštuose dažnai naudojamas rašmuo ar rašmenys, ženkliną žodžio finalinį garsą ar garsus ir sekančio žodžio pirmutinį garsą ar garsus. Ir padėję gana daug vargo svetimtaučiai (ypač vokiečių mokslininkai) nesuprato ir nesupranta, ką reiškia žodis "aspastatauk". Taigi kiekvienas tyrinėtojas tempia ant savo korpaliaus. O, kaip minėjau, hetitų kyliaraštis dar neatstovauja jų kalbos garsų. Tai tik žodžių šešėliai.

Atrodo, kad Mažojoje Azijoje kadaise buvo lietuviškai kalbėta. Vienas karalius vardu Asitawandas valdęs žmones, kurie vadinosi "Daniuna"; jie gyvenę Adanos lygumose netoli Eufrato upės. Yra lietuviška pavardė — Daniūnas. Taipgi yra pavardė Gargasas, gi Mažojoje Azijoje, senovės laikais, būta gargasų genties. Šie visi vardai rodo lietuvių artimumą su Mažojoje Azijoje senovėje gyvenusiais žmonėmis.

Sakoma taipgi, kad hetitai gyvenę Europoje, tarp Dunojaus ir Juodosios jūros, ir tik vėliau persikėlę į Mažąją Aziją.

Lietuviuose dažnai girdime posakius: "Bala žino", ar "Balažin" ir "Kad tave bala". Žodis "bala" čia, žinoma, nereiškia "šlapios balos", bet senovėje semitų ir egiptiečių garbintą dievaitį. Tur būt, ir lietuvių "balandis" yra buvęs šventas paukštis. Lietuviškas "žaltys" irgi turi atgarsį pas egiptiečius — "zelt". Kaip "žaltys" nukeliavo net į Egiptą? Spėju, kad egiptiečiai jį gavo betarpiškai iš senovės lietuvių lūpų.

Campbell'io veikalo "The Hittites" antram tome, 136 psl. rašoma:

"Lehitau or Lihutahu were Lydians, their eponym being the god Laguda".

Ar tai nebūta lietuvių? Būtų įdomu išgirsti, ką apie tai galvoja lietuvių mokslininkai.

P. W. Urban

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 17, 1956

TAVO ŠIRDIS SAKO:

Pavasari žavi tu mane gamtos atgimimu, vasara—gėlių kvapumu, rudenį—vaisių skoningumu, o žiemą žavėk mane šviesos ir meilės lobiais, kuriuos duoda knygos.

\$13.00 VERTĖS KNYGŲ DABAR TIK UŽ \$5.00!!!

Tuoju kišk penkinukę į voką ir siųsk, nes tokia proga pasitaiko rečiau, nei urano klodų atradimas.

SAULĖS RŪSTYBĖ (romanas) sako: skaitai mane, nes myli, o nemylėt negali, kada mane skaitai. 311 psl., kaina \$2.00.

ČIKAGOS ŠEŠĖLIAI (novelės) sako: skaitai mane, nes aš parodau tau gyvenimą baisesnį, negu pats gyvenimas parodytu. 316 psl., kaina \$3.00. Ilustruota.

ŠIRDIES RŪMAI (romanas) sako: tik tada vaikščiosi širdies rūmuose ir juos tikrai pažinsi, kada mane skaitysi... 449 psl., kaina \$4.00. Ilustruota.

ŠLIUPTARNIAI (Amerikos lietuvių gyvenimo knyga) sako: tik mane skaitydamas matysi lietuvių tautos trečiosios dalies darbus, vargus, kančias, nuopelnus, kultūrą ir tautinį išlikimą. 652 psl., kieti viršeliai, kaina tik \$3.00!

VISOS 4 KNYGOS SYKIU tik už \$5.00! Persiuntimo kaštus apmokame. Rašykite:

DR. ALG. MARGERIS

3325 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

GĖRĖKITĖS 21 COLIO SPALVOTU TV, PLAČIU, KAIP GYVENIMAS...

GYVENIMIŠKAI TIKRU!

Jūs galite šiandien įsigyti pilną 21 colio spalvotą TV! Didelis, puikus, kvapą užimantis — kaip tikras gyvenimas! Rinkitės bet kurį RCA Victor iš dviejų nuostabių naujų kabinetinių stilių. Stebėkite vis daugiau ir daugiau naujų spalvotų programų, o taip pat ryškių, aiškių juodų ir baltų standartinių transliacijų. Abu setai vienas kitą papildo. Pilna TV namų pramoga Jums ir Jūsų šeimai!

RCA Victor 21 colio reguliatorius. UHF-VHF balso derintojas. Mahogany ar šviesaus tropikinio kietmedžio išdirbinys. Deluxe model 21CT662, \$695.00 ir aukščiau.

RCA PRADĖJO IR IŠVYSTĖ DERINAMĄ SPALVŲ TELEVIZIJĄ.

FELIX A. RAUDONIS, NELLIE BERTULIS, sav.

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

2310 WEST ROOSEVELT ROAD Tel.: SEeley 3-4711
Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemai.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN, — TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADĖK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE.
Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave. Tel.: LAfayette 3-8248

(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antradi., Penktadi. ir Šeštadienį 9:00 ryte iki 4:30 val. po pietų.
Trečiadi. 9:00 ryte iki 12 val. dieną. Ketvirt. 9:30 ryte iki 8:00 val. vak.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Galima siųsti ir paštu.

Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu muitu, ir pristatymas garantuojamas.
REIKALAUKITE KATALOGŲ.

Taip pat siunčiame daiktus užsakomus Anglijoje. Siuntiniai pristatomi gavėjui 5—6 savaitių bėgyje.

T. KUCZEWSKI & CO.

4035 SO. RICHMOND STREET Tel.: FRontier 6-6399
Ofisas atdaras: Nuo pirmadi. iki šeštadi., nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak.

A. TVERAS

Laikrodžiai ir Brangenybės

Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REpublic 7-1941

PIGIAI IR SAUGIAI PERKRAUSTAU BALDUS VIETOJE IR IŠ TOLIAU K. EIDUKONIS

Turiu naują didelį sunkvežimį,
specialius įrankius ir apdraudas.
6930 So. Talman, Chicago 29, Ill.
Tel.: GROvehill 6-7096

RAMUNĖS

Švieži Ramunės žiedai, pusė svaro \$1.25: ramunių arbata visada gerai gerti. Liepos žiedai, pusė sv. \$1.25: liepos žiedai yra vartojami dėl iššaukimo prakaito, puslės ligų, šalčio ir inkstų ligų. Puplaiškio lapai, pusė sv. \$1.25: kartusis puplaiškis gerai nuo kepenų ligų, škarbuto, geltligės, reumatizmo ir kirminų. Trejanka, 75 cenai: trejanka nuo visokių vidurių piktybių. Prisiųsk \$4.00, tai gausi viską kas čia yra pasakyta.

ALEXANDER'S CO.

414 BROADWAY

So. Boston 27, Mass.

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Iš Stoties W. G. E. S.

1390 kilocycles

Kasdien: Pirmadienį iki Penktadienio nuo 8:45 iki 9:30 ryte. Šeštadieniais nuo 8:30 iki 9:30 ryto.

Ir kas pirmadienį nuo 7:00 iki 8:00 valandos vakaro.

Sekmadienį 8:30 — 9:30 val. ryto iš stoties WOPA, 1490 kilocycles.

Tel.: HEmlock 4-2413

7121 SO. ROCKWELL ST.
Chicago 29, Illinois

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Amerikos meno raida

Trys Amerikos meno epochos

Gal būt, nė viena tauta neturi pastovaus tautinio plastinio meno, kuris nesikeistų. Italijos ir graikų klasika nėra tų tautų tautinis menas. Gotika ir bizantika taip pat nėra tautinis menas arba tautos būdo atspindys. (Klasika 'išskolinta' po visą pasaulį). Yra tikrai meno kultūros išbujojimas vienos ar kitos epochos bėgy. JAV juo labiau negalėjo sukurti tautinio meno, kad buvo svarbios priežastys: 1) maišytų tautybių žmonės, 2) mišinys svetimų tradicijų įtakų trukdė formuoti tautinei sąmonei platesniu mastu. Vis dėlto šis kraštas pergyveno, galima sakyti, tris meno epochas: a) ankstyvasis menas su stipria europinio meno įtaka; b) romantinio ir poimpresionistinio meno epocha ir c) abstrakcinio meno dabartinė epocha. Yra dar nepriklausoma realistinio meno srovė, kuri nekeičia savo išorinės formos.

Kas seka meno raidą, tas mato, koks yra skirtumas tarp šių dienų elitui taikomo abstrakcinio meno, ir koks buvo meno veidas prieš keletą dešimtų metų. Ka būtų galima susidaryti aiškesnį vaizdą, reikia nors trumpai pažvelgti į šio krašto istoriją.

Spartus JAV kultūrinis ir ekonominis kilimas 19-ajame šimtmečio kiekvienam buvo pastebimas, nes šis kraštas buvo neišmatuojamų turtų ir progų aruodas. Kolonistų laikais niekam nerūpėjo menas nei daug terūpėjo kiti kultūriniai reikalai. Puritanai ir kvekeriai nemėgo meno. Jiems rūpėjo duona ir pastogė. Prietaringos anglosaksų šeimos tikėjo, kad skurde gyventi dera. Ispanai kolonistai apsigyveno pietuose, prancūzai — šiaurėje, o anglosaksai — rytuose (Naujojoje Anglijoje). Karai su indėnais, karai prieš Europos imperalistus ilgą laiką trukdė šio krašto kultūrinį gyvenimą. Visų dėmesys buvo nukreiptas į pelnus. Dėl turtų kraujas liejosi visame krašte.

Jacques Le Moyne, spėjama, buvo pirmas naujame pasaulyje tapytojas. 16 ir 17 šimtmečių pirmieji Amerikos dailininkai graviruotojai buvo ispanai, prancūzai, anglai ir olandai. Juos tais laikais vadino "paveikslų reporteriais". Tų laikų architektūra buvo grynai europinė, atnešta vienos ar kitos tautos iš savo tėvynės. Nuo vidurio iki pabaigos 18-to šimtmečio sparčiai vystėsi angliškos ir olandiškosios dvasios tapyba. Daugelis tų laikų tapytojų buvo Anglijoje gimę arba mokėsi

Europoje meno. Žymieji tapytojai sukūrė istoriją. Jie yra: John Singleton Copley (1737-1815), portretų tapytojas, Benjamin West buvo tapybos mokytojas, John Trumbull (1756-1843), istorinių paveikslų, ypač karo vaizdų tapytojas. Gilbert Stuart (1755-1828), portretų tapytojas (tris kartus jam pozavo Jurgis Washingtonas), Thomas Sully (1783-1872) portretų tapytojas, J. Audubon (prancūzas — 1785-1851) paukščių ir gyvulių tapytojas. Samuel F. B. Morse (1791-1872) talentingas tapytojas, telegrafo išradėjas, baigęs Yale universitetą ir lankęs kitas aukštas mokyklas. Jisai įkūrė National Academy of Design, buvo jos prezidentu nuo 1826 iki 1845 m., vėliau — 1861 m. Nežiūrint didelių gabumų, kuriuos Morse galėjo panaudoti kitur, jisai mėgo tapybą ir daug laiko jai pašventė. Charles Wilson Peale (1741-1827) buvo geras tapytojas, 1803 m. jis įsteigė Pennsylvania Academy of Fine Arts.

Skulptūros sritis šioj pusėj vandenynė buvo apleista. Skulptoriai vyko į užsienį studijuoti. Pirmieji Amerikos skulptoriai buvo Frazee, Rush, McIntire, Powers ir dar keli. 19-to šimtmečio pradžioje jų skulptūra buvo pasinešusi į neoklasiką, kaip ir daugelio tų laikų skulptorių kūryba. Tais laikais niekas nepiešė iš atviros gamtos. Pirmąją peizažo mokyklą įkūrė Thomas Doughty ir Thomas Cole jau po 1812 m. Catskill ir Adirondack slėny, prie Hudson upės, kuri yra žinoma Hudson River School vardu.

Antroji JAV meno epocha

Įsikūrus Hudson River mokyklai, prasidėjo vėl naujas plastinio meno laikotarpis, davęs visą eilę dailininkų, kurie išvystė tipingą šio krašto realistinio meno mokyklą. Jie buvo: George Inness (1825-1894), Winslow Homer (1836-1910), Thomas Eakins (1844-1916), Thayer, William Chase, Mary Cassatt, Whistler, John Singer Sargent ir kt. Nežiūrint to, kad vieni jų mokėsi užsieny, kiti visą laiką buvo savo krašte, pakėlė plastinio meno lygį. Amerika didžiavosi savo tapytojais, užsienis juos kvietė tapyti garsių žmonių portretus. Pradžioje 20-to šimtmečio atsirado jaunesnioji dailininkų karta, labiau palinkusi į prancūzų impresionizmą, vis dėlto sugebėjo išlaikyti "amerikoniškas tradicijas". Grant Wood ("American Gothic" autorius) ir kiti vis dar buvo vadinami "American Scene" tapytojais.

Tai buvo tas laikotarpis, kai lygiomis operavo peizažas ir

portretūra bei figūrinė kompozicija. Realistinio meno pražydimas bujojo visame pilnume. Kiek vėliau peizažas nukonkuravo studijinę profesiją. 1912 m. JAV dailė buvo užkrėsta prancūzišku kubizmu. 1920 m. meno parodose vis daugiau ir daugiau pradėjo rodytis abstrakcinių formų, kurių žmonės nesuprato, nemėgo ir kėlė protestus. Nuo 1930 m. mūsų muziejai, nežiūrint publikos protestų, į parodas priiminėjo daugiau "moderniojo" meno, o realistinį — stūmė lauk.

Tauta be tautinio meno

Būdinga, kad plastinis JAV menas savo dvasia ir nuotaikomis turėjo savotišką charakterį iki pradžios 20-jo šimtmečio. 1920 m. pradžioje ne tik plastinis menas, bet ir architektūra bei muzika pasuko nauja kryptimi. Tas posūkis į naująją "epochą" atsirado papūtus Europos vėjams iš kubistinio lagerio. Dailininkai pasuko naujo modernizmo pusėn. Daugelis net senesnio amžiaus realistų, nenorėdami būti pastumtais į šalį, virto "abstrakcininkais". Ne visiems ir tas pavyko. Knygų ir žurnalų iliustravimas liovėsi. Spalvotoji fotografija atėmė daug darbo taikomojo meno dailininkams. Iliustruotojų draugija pakriko. Mecenatai, kurie anksčiau domėjosi menu, moderniam menui pasipriešino, kaip neamerikiniam, bet išnirusiam iš prancūzų dailininkų šešėlio. Nauji dailininkai auga, kaip grybai po lietaus. Mokyklų daugėja.

Chicagės Meno Institute dabar yra 59-ji "reprezentacinė" Chicagės ir jos apylinkių dailininkų darbų paroda. Ši paroda, kaip ir anksčiau tos rūšies parodos, parodo koks menas yra. Rūpestinga jūry komisijos darbų atranka duoda smūgį realistams. Ne visuomenei tokios parodos. Abstrakcinis menas nieko jai nepavaizduoja. Abstrakcinis menas turi siauras ribas. Vietoj pavaizduoti gamtą, daiktus, gali tikrai juos paslėpti arba suluošinti. Abstraktizmas tam ir yra. Realistinis menas santykinai su išoriniu pasauliu: su gamta, su žmonių gyvenimu ir vaizduoja istorijos eigą. Abstraktizmo tikslas — perauklėti žmogaus skonį. Bet atrodo, kad teks patį abstraktizmą "perauklėti", taip, kad jis išsipainiotų iš savo pasikartojančių geometrinų formų, kurios nieko nepavaizduoja, tikrai pačios save.

Baigiant, reikia priminti, kad norint tinkamai pavaizduoti Amerikos meno raidą, reikėtų parašyti ištisą knygą. Čia tikrai trumpais bruožais perbėgti.

SPARKIO PARODA

Šį šeštadienį Lietuvių Auditorijos patalpose vakare atidaryma jauno lietuvių dailininko Sparkio darbų paroda. Dail. Sparkis yra vilnietis, meno mokėsi Vokietijoje ir Minneapolių meno mokykloje.

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL
—SATURDAY, MARCH 17, 1956

RELIGINIO MENO PARODA

LB Chicagos apygardos Kultūros Tarybos surengta Lietuvos Bažnytinės Provincijos įsteigimo 30 metų sukakčiai paminėti religinio meno paroda šv. Kryžiaus parapijos salėje buvo atidaryta pereiną sekmadienį. Ji baigsis bal. mėn. 1 d. Išstatyta 153 eksponatai, kurių dalis daugiau ar mažiau liečia religinę temą. Parodoje dalyvauja 38 menininkai ir architektai.

Šią parodą galima laikyti svarbesniu įvykiu dar ir dėl to, kad pavyko sutraukti tokį didelį skaičių lietuvių menininkų ir sudaryti gausią eksponatų parodą. Tikrai iš didesnių parodų ir galima patirti mūsų meno tvirtumą arba jo silpnumus. Didesnio susidomėjimo verti vitražai ir jų projektai, kurie ir sudaro parodos pagrindą. Po vitražų seka visa eilė smulkesnių studijinių tapybos, grafikos, skulptūros, keramikos, kilimų ir pn. motyvų. Įdomu, kad mūsų menininkai, kurie paprastai šiais laikais yra pratę pavaizduoti savo vidinį pasaulį, randa tiek medžiagos kūrybai tokioje tematoje, kuri buvo tūkstančius kartų išnaudota ir pakartota. Jie randa naujų motyvų, priemonių ir sugeba įnešti tautinio elemento, lyg norėdami atkurti, pajvairinti religinio meno sritį. Gerai, kad jie turi į ką įsikibti ir savo talentus sugeba aiškiau parodyti.

Su didesniais darbų kiekiais pasirodo Paulius Augius, su 12 grafikos kūrinių, arch. St. Kudokas su 18 bažnyčių ir ornamentų projektų, Vikt. Petravičius su 12 religinio turinio tapybos ir grafikos darbų, Telesforas Valius su 11 litografijų, Z. Kolbos vitražų projektai, Adolfas Valeška — vitražai ir jų projektai, Br. Jameikienė — vitražai, J. Kova — bažnyčių ir relig. atributų projektai, kun. P. Dzegoraitis turi išstatęs 13 įdomių medžio drožinių. V. Kasiulis, K. Račkus, A. Mončys ir T. Valius iš Paryžiaus atsiuntė darbus. Juozas Bakis iš Kanados — keramika. Parodoje dalyvauja Alb. Bielskis-Elksus, Alf. Dargis, J. Daugvila, Jadvyga Paukštienė, Vyt. Ignatavičius, Edv. Krasauskas, Alg. Kurauskas, Pr. Lapė, Bronė Lukšaitė, Sesuo M. Mercedes, Leonas Mickas, Balys Milaknis, Ram. Modzeliauskas, Anelė Pagalytė, Vyt. Raulinaitis, Jurgis Šapkus, Adomas Šermukšnis, Danutė Sakalauskaitė, Anast. Mažekaitė-Tamošaitienė, Vyt. Vepštas, Romas Viesulas, Vyt. O. Virkau, Aleks. Vitkauskaitė-Merker, Vikt. Vizgirda, Jonas Tričys.

Paroda atdara nuo 1 val. popiet iki 10 val. vakaro.

Duona ir įvairias skanias
bulkutes kepa

BRUNO'S KEPYKLA
3339 SO. LITUANICA AVE.
Tel.: CLiffside 4-6376

Pristatome į visas krautuves ir
restoranus taip pat išsiunčiam į
visus artimuosius miestus.

(Tęsinys iš 5-to pusl.)

nutarimą, Pilsudskis kalbėjo: „... Tačiau dėl garbės praeičiai, dėl pagarbos bendrai pralietam kraujui, šiandien, didelio triumfo dienoje, lenkų triumfo dieną... negaliu neištiesti rankos per mus skiriantį koroną aniems tenai Kaune, kurie gal šią dieną, mūsų triumfo dieną, laiko savo pralaimėjimo bei gedulo dieną. Negaliu neištiesti rankos, kviesdamas santaikai ir meilei. Negaliu nelaikyti jų broliais...“

Toliau autorius aiškina, kad rugsėjo vidury, po bolševikų pralaimėjimo prie Varšuvos ir prieš mūsų ties Nemunu lenkai galėję pulti bolševikus dešiniu sparnu iš Paliesės rajono (gen. Rozwadowskio planas), nustumiant bolševikus į šiaurę, užimant Vilnių ir suduodant bėgančiam priešiui galutinį smūgį etnografinės Lietuvos teritorijoje, tačiau tą lengvai įvykdomą planą atmetęs Pilsudskis, aiškindamas, kad lietuviai niekuomet nedovanotų lenkams už bolševikų ištūmimą į jų žemę, todėl priešas buvo puolamas kairiuoju sparnu iš Suvalkijos apylinkių per Druskininkus Lydos kryptimi. Kai ši akcija buvo pilnai išvystyta, aliantams spaudžiant, 1920 m. spalio 7 d. Suvalkuose buvo pasirašytas laikinas susitarimas (prowizoryczne porozumienie), būtent tuo metu, kai gen. Żeligowski buvo 25 klm. nuo Vilniaus. Jis nesulaikė žygio ir spalio 9 d. užėmė Vilnių. Girdi, reikia atsiminti, kad Sovietai, Liaudies Komisarų Tarybos 1918.8.29 nutarimu, panaikino Lenkijos padalinimo traktatus, iš ko išplaukia, kad Sovietų vyriausybė atsisakė nuo nuosavybės teisių teritorijoms, kurios Rusijai priklausė pagal padalinimo sutartis. Nežiūrint to, po dviejų metų, 1920.8.12 taikos sutartim Sovietų vyriausybė perleido teritorijas su Gardinu, Vilnium ir Suvalkais, bendro ploto apie 27,000 klm., kurių anksčiau buvo atsisakiusi Lenkijos naudai. Pagal tos sutarties slaptąją klauzulę (punktą) lietuviai bendradarbiavo su bolševikais, o Vilnius, kaip svarbus geležinkelio mazgas, įgavo didelę reikšmę kariomenei, kurios žinioje jis buvo.

Vidurinioji Lietuva (Litwa srodkowa) turėjo būti bandymu lenkiškam kantonui sudaryti Pilsudskio projektuojamoj Kauno - Vilniaus - Minsko federacijoje, o jos egzistavimas galėjo būt argumentu eventualiose pertraktacijose su lietuviais.

Apsistojau, sako autorius, kiek ilgiau ties gen. Żeligowskio žygio į Vilnių motyvais todėl, kad p. Girnius tvirtina, jog tas faktas panaikines lietuviuose pasitikėjimą lenkais. Bet šiuo metu norėčiau priminti, kokį nemalonų įspūdį padarė lenkų visuomenei žinios apie Tarybos (Taryb) bendradarbiavimą su vokiečiais, apie įrašymą į 1920.7.12 taikos sutartį slapto punkto apie bendradarbiavimą su bolševikais,

apie neigiamą ministerio Purickio nusistatymą prieš Lenkijos norą pripažinti Lietuvos nepriklausomybę, apie sužlugdymą Pabaltijo valstybių konferencijos 1919.10.12 Vilniuje, o vėliau Tartu mieste, apie Lietuvos užimtąją poziciją Baltijos-Juodjūrio (baltycko-czarnomorskiej) konferencijoje Būduri mieste, kur Lietuva priešinosi ukrainiečių įsileidimui į konferencijos pasitarimus, tvirtindama, kad ukrainiečių reikalas esąs Rusijos vidaus reikalas.

Toliau autorius sakosi nenoris liesti tų skaudžių momentų mūsų santykių istorijoje ir jie negali turėti įtakos mūsų santykių susiklostymui artimiausioje ateityje, kaip kad, autoriaus nuomone, negali turėti šiuo atveju reikšmės ir gen. Żeligowskio žygis. Šiandien, girdi, sąlygos radikaliai pasikeitė ir tiek Lietuvai, tiek Lenkijai gresia bendro priešo pa-

vojus — jų kultūrai, mokslui, ūkiui, nutrauktas susisiekimas su artimiausiais kaimynais ir t.t. Esant tokioms sąlygoms, — autorius kalba, — mūsų tautos po 20 metų pertraukos atsistojo vėl prieš kardinalinį uždavinį išlaikyti savo tautos egzistenciją kovojant dėl savo nepriklausomybės, užtikrinančios pilnutinį ir laisvą kolektyvinio gyvenimo vystymąsi. Ryškėja sunkios, atkaklios kovos paveikslas — dėl būvio, dėl užsitikrinimo ramios ateities,

(Tęsinys 12 pusl.)

PAMOKOS

ANGLŲ KALBOS
MAŠINĖLE RAŠYMO
PREKYBOS TEISIŲ
STENOGRAFIJOS
ARITMETIKOS
PILIEYBĖS

Mokslo laikas:
Nuo 9 ryto iki 4 po pietų,
ir nuo 6 iki 9 val. vakaro.

Amerikos Lietuvių Mokykla

816 West 33rd Place
CHICAGO 8, ILL.

FRANK SALEMONAVIČIUS
pigiai paruošia paprastus ir sudėtingus
INCOME TAX (MOKESČIŲ) BLANKUS

Atlieka knygyvedybos patarnavimus.
504 W. 33rd St. (netoli Normal Ave.). Susitarimui tel.: Victory 2-3486. Kasdien nuo 6 val. vak. iki 10 val. vak. Seštd. ir sekmad. nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakare.

FEDERAL SAVINGS
& LOAN ASSN

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

pataria:

1. Nepraleiskit visų uždirbtų pinigų
Taupykit nors dalį.
2. Pinigams padėti nereikia važinėti.
Jūs galite pasiųsti paštu.
Mes apmokėsime pašto išlaidas.
3. Planingas taupymas visados
moka gerus dividendus.

2202 W. CERMAK ROAD

Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

Chartered and Supervised by the U. S. Government

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9-tos ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 1 valandos po pietų. Trečiadieniais visai neatidarama.

VISI PERKA VELYKOMS VAIVOS JUOKTIS — SVEIKA

Nelinksamos — juodos ir šaltos bus Jūsų
Velykos be kišeninio paveiksluoto

300 JUOKŲ RINKINIO.
(100 IŠ JŲ "JUOKAI IKI AŠARŲ")

I ir II dalis (atskirai po 2 dol.), už abi kartu tik
trys doleriai. Čkagoje gaunama Naujienose.

GAUNAMA TAIP PAT PASIUNCIANT 3 DOL.
(persiuntimas — mūsų lėšom) pas

N. JONUŠKĄ

15 COTTON STREET
ROSLINDALE, MASS.

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Visų rūšių apdraudos. Automobilų finansavimas. Notariatas. Vastybės patvirtintos kainos.
JONAS KIRVAITIS, Walbrook 5-5671
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
5900 S. Ashland Ave., Chicago 36, Ill.

BUDRIKAS duoda \$20.00 už bet kokią seną jūsų laikrodėlį, perkant naują Bufova, Benrus, Elgin, Gruen, Longines Wittnauer nuo \$39.95 ir aukščiau. Perka ir parduoda Deimantus, Briliantus, seną auksą ir gintarus.

Elektriniai sieniniai laikrodžiai po	\$2.95
Laikrodžiai su gegute po \$6.95 ir aukščiau.	
Mašinėlės plaukams kirpti su žirkėmis	3.95
Žadintuvai laikrodžiai po	1.99
Kišeniniai laikrodžiai po	1.99
Rankiniai laikrodžiai su akmenėliais po	6.99
14 karatų gryno aukso rankiniai laikrodžiai po	29.95
Folding Foto Camera po	9.95
Mažas kišeninis foto aparatas po	1.99
Parker Parkette rašoma plunksna po	1.99
Marine Band lūpinės armijos po	1.99
4 gabalų arbatos setas, vertės \$4.00 už	1.99
Kavai virti chromu padengtas puodas, verės \$4.00 už	1.99
20 gabalų lėkščių setas, vertės \$8.00, tik po	4.00
53 gabalų lėkščių setas meniška pagražintas, vertės \$69.00 tikrai po	29.95
100 gabalų lėkščių setas, vertės \$52.00, tik po	14.95
53 gab. stainless peilių ir šaukštų setas, vertės \$32.95 už	14.95
53 gab. pasidabruoti Rogers Silverware, vertės \$42.95 tik po	19.95
Vienam asmeniui setas sterling silver, vertės \$32.00 už	19.95
Automatiškas tosteris, vertės \$19.95 už	9.00
Wafflių keptuvės, vertės \$12.95 už	5.95
Heating Pad (Elektrinės pagalvės) \$8.00 vertės už	4.00
Vilnoniai blanketai po	3.95
Plunksninės pagalvės po	1.95
Šilkinės kaldros po	6.95
Paukuoti cuff links setai su jūsų initialais vertės \$4.00 po	2.00
Balto plieno ir sidabro tįstančios laikrodėlių apyrankės, vertės \$2.50 už	1.19
Paukuotos laikrodžių grandinės, vertės \$3.00 už	1.50
Cigarečių žiebtuvėliai \$2.50 tik po	.98
Vėliausios mados aukskarai, vertės \$2.00 po	.98
Rožančiai, vertės \$2.00 už	.75
Rožančiai, vertės \$5.00 už	2.00
Geltono aukso aukskarai, vertės \$1.50 už	.50
Perlai, vertės \$3.00 už	.98
Pikniko kėdės po	.49
Tape Rekorderiai, vertės \$129.00 už	69.95
Automatiški Phonografai, vertės \$59.95 už	39.95
Maži radio nupiginti už	12.95
Radio su baterijoms ir elektra	24.95

Televizijos visu žymiausių kompanijų už žymiai sumažintas kainas lengvais išmokėjimais.

Rašomos mašinėlės nuo \$35.00 aukščiau.

Atsinešk šį skelbimą — gausi dykai Lietuvišką Knygą su gaidomis.

Atdara Pirmadieniais ir Ketvirtadieniais vakarais iki 9:30. Sekmadieniais nuo 10 iki 5 popiet. Kitomis dienomis nuo 9—6.

Budriko Radio valanda iš WHFC Radio Stoties. 1450 kil. ketvirtadieniais nuo 6—7 val. vakare.

JOS. F. BUDRIK, Inc.

3241 S. HALSTED ST.
Tel.: Calumet 5-7237

11 — NAUJIENOS. CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, MARCH 17, 1956

KLB Kultūros Fondo literatūros konkursas

Mūsų išeivijoje viena labiausiai apleistų sričių yra jaunimui tinkama lektūra bei jaunimo teatras. Metai iš metų vis labiau sunkėja rasti dramos veikalo, tinkamą jaunimo scenai vaidinti. Be to, jaunimas alksta ir be tinkamos jo amžiui lektūros, kuri padėtų formuoti idealų lietuvių, gyvenančių išeivijoje įvairių kraštų kultūros veikiamą.

Todėl KLB Kultūros Fondas, norėdamas paskatinti mūsų rašytojus labiau susidomėti lietuviu moksleiviu ir apskritai mūsų jaunimo literatūriniu auklėjimu, skelbia jaunimo dramos (\$500 premija), jaunimo apsakos-legendos (\$300) ir vaikų (8-14 m.) literatūros (\$300) konkursus.

1. Rankraščius mašinėle rašytus ir slapyvardžiu pasirašytus, pridėjus voke autoriaus tikrą pavardę ir adresą, siųsti iki 1957 m. sausio 1 d. šiuo adresu: KLB Kultūros Fondo Konkursui, 315 Brock Ave., Toronto, Ont., Canada.

2. Konkursui siunčiamieji veikalai savo turiniu turi būti lietuviškos dvasios, tinką tautiniam auklėjimui.

3. Konkursuose gali dalyvauti lietuviai rašytojai gyveną įvairiuose pasaulio kraštuose.

4. Jury komisijos ir jų sudėtis bus paskelbta vėliau.

5. Autoriai, laimėję premijas, dėl veikalo išspausdinimo tariausi su KLB Kultūros Fondu.

6. Premijų įteikimo iškilmės nustato ir jas organizuoja KLB Kultūros Fondas.

7. Vaikų ir jaunimo konkursui veikalai gali būti rašomi ir poetine-eiliuota forma.

KLB Kultūros Fondas

(Tęsinys iš 11-to psl.)

dėl susiradimo atitinkamos vietos vidurinės ir rytų Europos tautų bendruomenėje. Ar galime imti pavyzdžiu istorinei ateičiai D. L. Kunigaikštijos praeitį? — autorius klausia. — Istorija, jis sako, nesikartoja, ypatingai taip visuomeniškai ir politiškai pasikeitusiose sąlygose, kuriose dabar gyvena mūsų kraštai. Tačiau D. L. Kjos istorija yra gyvas pavyzdys, kad trijų tautų — lenkų, lietuvių ir gudų solidarumas, susidaręs natūralinės bendrybės įtakoje, ilgiems amžiams nulėmė jų charakterį bei ateitį. Istorinės Lietuvos plotų geografinė padėtis sudarė principinę priežastį jos ekonomikos ir civilizacijos traukimui į Baltiką ir vakarus. Iš kitos vėl pusės kaimynystė iš rytų ir vakarų su galingomis ūkinėmis ir militarinėmis organizacijomis apsprendė būtinumą sujungti jėgas kovai dviem frontais, sudarė sąlygas bendrai trijų tautinių individualybių egzistencijai ir bendradarbiavimui; tose sąlygose tų paskirų etninių grupių savybės žymiai pasipildydavo.

Turime aiškiai įsisąmoninti, kad prieš mus tėra dvi galimybės: arba geravališka laisvų tautų, susidedančių iš laisvų žmonių, sąjunga, laiduojanti jėgą ir apsaugą, arba barbarų primesta vergija su visišku žmogaus laisvės ir vertės dingimu.

(Bus daugiau)

— Vokietijoje 683 lietuviai džiovininkai laukia mūsų pagalbos. Aukokime jiems šio vėjais

ANDRIAUS KUPREVIČIAUS FORTEPIONO KONCERTAS

ŠEŠTADIENĮ, 1956 M. KOVO 24 D.

Pradžia — 7:30 valandą vakare

Marijos Aukštesnės Mokyklos Salėje

(So. California ir 67-tos gatvių kampas)

Biletai po \$2.50, \$2.00 ir \$1.50 iš anksto parduodami šiose vietose:

BRIDGEPORTE: J. KARVELIO PREKYBOJE, 3322 So. Halsted St.

BRIGHTON PARKE: S. PENČYLOS MAISTO KRAUTUVĖJE, 4501 So. Talman Avenue

MARQUETTE PARKE: MARGINIUOSE, 2511 W. 69th Street

CICERO: P. RAMANAUSKO MAISTO KRAUTUVĖJE, 1439 So. 49th Avenue

Koncerto dieną prie įėjimo nuo 5:30 val. vakaro.

MOVING

APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS

IS TOLI IR ARTI

(Nauji dideli trokai - Naujausi kraustymo įrankiai)

Ilgu metų patyrimas - Pigus ir sąžiningas patarnavimas

JUOZAS NAUJOKAITIS

2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. Wblbrook 5-9209

MOVING

Sukaktuvinių Metų Dovanos

Šiais metais Crane Savings mini savo 30 metų sukaktį. Šia proga bendrovės vadovybė nutarė duoti dovanų visiems naujiems ir seniems taupytojams. Štai jos:

1. Kas atidarys naują sąskaitą arba padės į senąją \$50.00 ar daugiau, tai gaus dovanų bendrovės raktą su termometru arba puikią piniginę.
2. Kas padės \$150.00 ar daugiau, tai gaus stiprų ir parankų plastikinį arba nailoninį shopping bag (krepšį pirkiniams).
3. Kas padės \$500.00 ar daugiau, tai gaus saugią dėžę dokumentams laikyti arba perlų karolius.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

2555 WEST 47th STREET

Lafayette 3-1083

B. R. Pietkiewicz, prez.; E. R. Pietkiewicz, sekr. ir advokatas
Mokame aukštus dividendus. Kešiuojame čekius. Parduodame ir išperkame valstybės bonus. Taupytojams patarnavimai veltui.

ATIDARYKITE SĄSKAITĄ ŠIANDIEN. APDRAUSTA IKI \$10,000
DARBO VALANDOS: pirmad. ir ketv. nuo 9 iki 8 val. vak.;
antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 5; trečiadienį uždaryta,
o šeštadienį nuo 9 valandos iki vidudienio.

DAnube 6-6887

DAINA

TELEVISION

PARDAVIMAS-TAISYMAS

3130S. HALSTED

GRADINSKAS

KRAUTUVĖ IR DIRBTUVĖ

Televizija, radijas, fonografai, naujausi vokiški aparatai.

J. G. TELEVISION CO.

2512 WEST 47th STREET

Tel.: FRontier 6-1998

BALDU

PERKRAUSTYMAS

iš arti ir toli

NAUJAS SPECIALUS DIDELIS SUNKVEŽIMIS.

Pigus, sąžiningas patarnavimas su pilna apdrauda.

R. ŠERENAS

4546 SO. WOOD STREET

Chicago 9, Ill. Tel.: VI 7-2972